

ПЕРИВОЈ ОМЕЂЕНИХ ШИМШИРА

ЖИТИШТЕ, 2013.

**ПЕРИВОЈ ОМЕЋЕНИХ
ШИМШИРА**

**Библиотека
"Бранко Радичевић"
Житиште
2013.**

**Зборник
одабраних радова са
Књижевног конкурса „Банатско перо“
Библиотеке „Бранко Радичевић“
и
Клуба књиге „Бранко Радичевић“
Ж И Т И Ш Т Е**

ЖИРИ:

**Милан Мицић
Радивој Шајтинац
Александар Чотрић**

Рецензент:

Душан Милићев

Уредник:

Весна Ћук

ОМЕЂЕНИ ШИМШИРИ

Литерарни конкурс „Банатско перо“ из године у годину добија све више на значају о чему говори све бројније присуство уважених стваралаца из области прозе, поезије и афоризама. Прилози пристигли са разних страна, а при томе и од аутора који су овде сваке године са својим радовима дају изузетно признање организаторима овог, сада већ престижног књижевног конкурса.

Стручни жири у саставу др Милан Мицић, Радивој Шајтинац и Александар Чотрић, а при том и сами изузетни савремени ствараоци српског књижевног израза, имао је веома тежак задатак да одабере оне најбоље радове и предложи их за нови Зборник

А да је жири радио веома савесно и одговорно потврђује избор квалитетних радова и, чини се, да је ово један од најсадржајнијих и најбољих избора у протеклих тринаест година.

Годинама уназад, прича на српским просторима, иначе са респектабилном традицијом, трпи осеку, уз часне изузетке, а ево на овом конкурс појављују се радови који могу с правом да конкуришу за значајнија остварења, па је др Милан Мицић имао захтевне обавезе да одабере најбоље. А чинио је то на савестан и прилежан начин и не случајно своје образложење именујући са МОЖДА И ЈОШ, УПРКОС СВЕМУ.

У својим причама код већине аутора присутне су равни значења, нарочито на стилском плану.

Приче код већине аутора доносе поруке са дубоким рефлексјама живота, али и противуречности материјалног света; света са новим изазовима и новим вредновањима, са свим неспокојима и стрепњама, али и са надама и трагањима за катарзама из постојећег стања.

Ауторка Милица Ђокић Николић својим причама *Погрешна процена* и *Трагачи* нуди кроз израз сложених једноставности и добро сналажење у представљању захтевне прозне структуре. У сваком случају представља освежење и наду за пролаз ка врху прозног стваралаштва.

Већ афирмисани и препознатљиви стваралац Зоран Додеровић кроз своје минијатуре нуди, практично, песме у прози у којима јасно гради транскрипције из којих извире каузалност карактеристична за описну доживљену збиљу.

Владимир Булатовић у причама *Промаја* и *Пресељење* уноси посебан сензибилитет која побеђује учмалу свакодневицу и отвара просторе који се пасажно додирују са пољем фантастике.

Нишлија Светомир Ђурбабић се својом причом *Лепотица Амхерста* упустио у праву авантуру и на фону непрестано загонетне Емили Дикинсон чврсто

статуирао веома занимљиву сторију.

Увек непредвидив и, истовремено, енигматични Горан Мракић из Темишвара, који, иако у другом језичком окружењу, ствара на српском језику, својим причама *Три ратна хавера* и *Пут старог нивоније* потврдио је свој високи реноме и креативност, а изразом показао свежину изражавања.

Душан Мијаијловић Адски је у Житишту већ староседелац, а својом причом *Сунчано јутро пуно таме* опет је потврдио висок ниво стваралаштва. Карактеристична минуциозност Адског кроз омнибус приче потврђују стваралачку зрелост овог аутора.

И остали ствараоци у области прозног израза Александар Деветак, Андрија Стануловић и Љубомир Вујовић су раме уз раме осталим ауторима, а својим причама само су употпунили квалитет израза и допринели да овај зборник буде на понос Библиотеке и Клуба књиге „Бранко Радичевић“ у Житишту и чини перивој омеђених шимшира.

По традицији песнички прилози су увек најбројнији, па је отуда и Радивој Шајтинац имао веома сложен задатак.

А песничка продукција говори о континуитету који траје и са значајним естетским вредностима песници потврђују и, истовремено, оправдавају не само потребу за постојањем овог „Банатског пера“, него, напротив, дају једну осебујну димензију надахнутог процеса на радост читалаца и поштовалаца песничког изражаја.

У презентацији стваралачког духа изражајна је линија интегралног представљања света, са његовим бројним еманацијама. Наравно да је у песмама присутно и песничко развође са свим својим димензијама. А све то

говори о богатству понуђених стихова, па је Шајтинац имао итекако разлога и за борбу за одабир остварења, а и за одабир оних који овога пута нису ушли у избор. Слатке су то муке, али и одговорност истовремено, у којој су чланови жирија били посвемашно присутни у сваком тренутку.

Радивој Шајтинац је у свом ПРЕДЕЛУ ДОКАЗАНОМ ПОЕЗИЈОМ у жиријској белешци након читања песничких текстова на изузетно надахнут начин представио пристигле радове за конкурс одређујући на тај начин и мапу песничких путева који су, уз лирско рашчињавање, обавијени рељефом симболизованих драмских преплета и заплета.

Као што се зна афоризам је гимнастика духа, својеврсни артизам, у чему је члан жирија Александар Чотрић један од врхунских стваралаца, не само наших простора, па је отуда имао могућност да са више коте разматра понуђене прилоге. А одабрао је афоризме који лавирају између онога што нам свеprisутна свакодневна политичка збиља нуди и перманентно социјално осиромашење и то су доминантне теме заступљене у овом зборнику.

У свом образложењу под називом МОНУМЕНТАЛНЕ МИНИЈАТУРЕ Чотрић сециара и дијагностицира приспеле радове и прави избор афоризама који могу да конкуришу и оним ауторима који су са знатно већим стваралачким опусом и реномеом.

У сваком случају овогодишњи конкурс и избор радова за Зборник представљају значајан помак у квалитативнијем књижевном изразу радова пристиглих у срце банатске равнице. Неки од аутора већ су са препознатљивим стилем и остварењима на књижевном

небу српског језика, а неки с правом наговештавају да ће наставити успешан литерарни пут, јер то снагом израза и наративности потврђују.

Стручни жири је знао да препозна најбоље прилоге и била је част да се буде један мали део ове житиштанске литеране приче, односно, како се то данас модерно каже, пројекта, који, свакако, представља понос ове средине и ентузијаста који су покренули овај конкурс, и истовремено је путоказ другима. Доказ је да не постоје велике и мале средине, него постоје људи који хоће или неће да свој духовни кредо профилишу на прави начин, а у Житишту постоје и идеје, и људи, и жеља, и хтење, и ентузијазам, и потреба тих људи да буду на фону разношења духовног пртљага широм небеских простора књижевности.

Душан Милићев

МОЖДА И ЈОШ, УПРКОС СВЕМУ

МОЖДА И ЈОШ, УПРКОС СВЕМУ

На конкурсy „Банатског пера“ за 2013. годину у конкуренцији прича као читалац суочио сам се са двојаким приступом аутора. Знатан део аутора који су послали приче на овај анониман, а већ афирмисан конкурс, имали су романтичарско – мелодрамску визију писања прозног текста који се граничио са исповестима у одређеним врстама овдашње штампе који су опет носили печат личне људске драме, али се на жалост нису могли приближити нивоу писања озбиљне кратке прозе.

Један број аутора у конкурсy „Банатског пера“ појавио се са позиције људи који са обода друштва посматрају сам живот. Од нивоа посматрача ка нивоу писаца који кроз кратак прозни текст улазе у саму животну суштину, са знатном дозом искрености, која је гарант писања квалитетне кратке приче, пут је прошло десетак аутора чије је виђење света око себе, али и сопствене позиције у њему носило урбан призив са

модерним поимањем емотивног, естетског и менталног доживљаја цивилизације у којој живимо, а која опет свима пружа прилику, сем можда човеку – појединцу. Приче које „бране човека“ и његово право да буде оно што јесте јесу допринос објављених аутора у овом зборнику не само квалитету саме књиге већ су и одбрана оног права да књижевност буде пре свега чиста, људска и искрена, што модерна књижевност често заборавља опонашајући безлични, виртуелни свет у којем је човек само број, флека, мрља или пак прости произвођач и потрошач. Да човек има срце и душу и да га живот боли један број у овом зборнику објављених прича итекако подсећа.

Када ово пишем пре свега мислим на аутора првонаграђене приче *Погрешна процена* који је аутор и прича и *Трагачи*. Искрен, чист и дубок однос према свету сенки и нејасних обриса, галиматијасу звукова, крикова и кретњи и опсена у којем живи и којим путује човек што носи своју тишину у себи, тишину која је дубоко узнемирена оним шта је свет постао, а која је у грчу, страху, бекству, трагању за оним што је најлепше у нама, а то је оно рањиво и нежно што је само знак да постојимо као људи.

Можда и још. Упркос свему.

др Милан Мицић, књижевник

Милица Ђокић Николић
Нови Сад

ПОГРЕШНА ПРОЦЕНА

Оволико речи нисам видео у животу.

Отворићу очи и све ће нестати. Оно што видим са унутрашње стране капака је цео мој живот. Отворићу очи. И ништа неће нестати. Напротив, биће још горе.

Колебао сам се између две подједнако неприхватљиве могућности. Кроз просторије сна, затварајући врата за собом, још једном ми је побегао кључни акорд. Дан је ипак морао да почне. Дан за вуцарање улицама, за ходање по барама и огледање у изложима. Птице и људи су одавно били на ногама и тражили мрвице. Видео сам одмах да сунце не путује, небо је било бело, а са прозора су висиле ивице јоргана. Поштапао сам се склопљеним кишобраном и повремено ударао у жандињере. Док сам улазио у зграду чуо сам како у хаустору лају пси. То ми је личило на аплауз који сам синоћ добио.

Сео сам, као сваки дан већ двадесет и две године за своју црну, препарирану, сјајну животињу. Као дечак сам одустајао од клавира. Сетио сам се пода од трулих дасака и зелених врата у музичкој школи. Професор клавира мирисао је на буђ и колоњску воду, мислио сам да то мирише музика. И моје свирање било је плесњиво и старачко, одраслима се свиђало. Имало је тачност и оданост механичке лутке. Сетио сам се да сам док су други вежбали гледао у почађавелу паучину. Паук из ћошка јео је тонове да би од њих плео мрежу. Могао сам да видим како ножицама прави величанствену, глугу

симфонију. Савио сам главу и укрстио прсте. Направио сам пет грбавих мостова од костију и срушио их. Враћао ми се осећај страха и будности, ходао сам по ивици ножа. Данас почињем отворени рат!

Спустио сам руке на дирке и притиснуо их све одједном. Думмм! Жице су вибрирале, ехо је запосео шупљину, дрво се опирало. Тон се проширио зракасто, од центра до ћошка собе.

Почео сам Шопеновом полонезом. Свирао сам је много пута, али никада тако добро. C-moll. Видео сам, под затвореним капцима дрен, и велико лишће како се припија уз прозоре. После часова гађали смо се кестењем. Велики лук – E-moll, и ја сам већ младић, са неприкосновеним талогом детињства. Лица су ме пратила као безгласна лелујава хорда.

Почео сам да свирам делове композиције коју нисам никад могао да уловим. Време је могло да стане у капљу из чесме која се тешко и бесомучно издужује док не упадне у чашу. Ипак, било је испресецано на безброј ритмичких јединица и пулсирало је у низу тонова: видео сам рушевно степениште, мехуре у леду, блесак зуба. Велики бели траг у белом снегу.

Између два трептаја светови су бучно дисали. Сваким тоном сам се све више заплитао у фину, модру кучину, обрћући се око своје осе. Брисао сам и брисао године непрепознавања. У мом честом сну руке ми никад више неће бити празне. Мелодија ме је силовито вукла сновидним улицама, држао сам је за узде док ме је провлачила кроз пукотине на зиду, кроз кључаонице, иглене уши. Њен галоп био је заглушујући, нисам стизао да дишем.

Завршио сам у крешенду. Славећи победу горе на

најбољој осматрачници, гледао сам са презиром звук како одлази, пузећи. А онда је постало ужасно тихо, толико тихо да сам задржавао дах. Нисам се мицао седећи на самој ивици столице.

Одједном, чуо сам оштрицу сенке како пада тик поред мог ува. Осетио сам да ми се кошуља кваси. У самртном страху сам спустио главу и видео – на мојим грудима блистала је пространа рана тишине.

ТРАГАЧИ

Једног дана је нисам видео. Другог дана је нисам видео. И већ сам то вече знао да нешто није у реду. Око мене је наизглед све било као и обично. Невидљиви мајстори фанатици бушили су бетон, саобраћајац је на раскрсници стварао пометњу отегнутим пиштањем, а људи су заверенички препричавали шта се десило пре две хиљаде година. Видео сам, речи су се сужавале и шириле као зенице: брзо, аутоматски, исто као и свугде на Земљи, тој валовитој силицијумској планети. Трећег дана позвао сам њену мајку. То је био чудовишни разговор. Рекла је: *Нина је отишла*. Свршено стање, *perfectus*. Откотрљала се на точковима разних величина, летела је тринаест сати. Ариведерчи!

Отрчао сам у собу до свог глобуса и завртео га. Тамо је лежало на обали парче неке чудне, спарушене воћке звано Аргентина. Облио ме је зној. Пронашао сам мапу Буенос Ајреса на интернету и одштампао је. Мапу и план, са све линијама превоза распрострамо сам на радни сто. Избио сам брзо на авенију 11. Септиембре, и до ћошка улице Росер схватио да идем поље по поље, правилно као пијун, ситним, мишјим корацама; улица Гардел, па Серано. Направио сам оловком неколико хаустора.

Било је превише света на улицама. Ови људи су деловали као да имају циљ, који их је закуупљао до лудила. Исечени од папира, гледали су исколаченим, неиспаваним очима. Цео свет је патио од несанице. Мириси су нас водили од угла до угла ко месечаре, мириси су овде зими били још јачи и још влажнији.

Снажно ме је привлачио парк (у виду великог ишрафираног квадрата), у коме сваки гуламфер одмара своје кости, проси, једе, празни се. Ушао сам у једну милонгу и наручио пепељару. Била је прошла је поноћ, видео сам по густини дима. Вентилатор је дрчао. Само у једном ћошку је седео пар, а за осталим округлим столовима људи су се зубима држали за обод чаша. Изнад једног стола стајала су нека двојица, било је неизвесно да ли ће да се загрле или потуку. Жене су се смејале испод њихових лактова.

Из средине сале наручивали су још. Дозивали су шанкера који је клизио иза дугачког црног шанка. Музичари су се лењо намештали и повремено бацали поглед испод разбарушених обрва. Почели су некако нагло, усред завереничког смешка. Људи су брундали. Најстарији од свих, контрабасиста, носио је дебеле наочаре са дебелим оквиром. Бандонеон се развлачио и скупљао у брзом ритму, седефасто блеснуо и изгубио се иза нечијих леђа.

Као трен, било је кратко, као трен... слушао сам промукли глас док сам чекао читаву вечност. Мала конобарица у сопственом шпијунском филму оставила је друштво у дну сале, провлачила се између столова као мачка и немарно ударила крпом једног типа по леђима. Одједном, видео сам како се бандонеон покреће сам, као бела, дебела гусеница. Покушао сам да одмакнем столицу, али је она била сада причвршћена за под, мој цео сто је урастао у собу. Некако сам се извукао. Нико није обраћао пажњу на мене док сам се успаничено, на врховима прстију, пробијао до излаза.

Изашао сам и још мало ходао у врелој јануарској ноћи. Залутао сам у уску, мрачну улицу у којој сам могао

да видим само почетак некаквог степеништа без гелендера. Пришао сам и видео да се спушта у сутерен сасвим невидљив с улице. Сишао сам у пуну просторију са неонском рекламом. Тамо је непомично седела једна жена коју сигурно нико није чекао код куће. Држала је браду надланицом и гледала ме испод извијених, танких обрва. Излуђивало ме је то што се Нина налази негде у овом граду. Изашао сам и наставио да ходам као да имам неки јасан циљ. А уствари, ноге су ме саме водиле ка авенији Индипенденција која удара на Улицу 25. мај. Одатле нема повратка, знао сам то. Опасно сам клизио ка југозападу. Ако ме захвати струја, однеће ме у улицу Ривадавиа, а то је четрдесет километара дуг рез по длану. Жила по којој су ноћна деца у колонама гмизала у ноћне школе. Ноћни продавци мамили су ноћне службенике, који су били превише бледи и уредни, придржавајући се своје поноћне рутине.

Сво дрвеће, обасјано уличном расветом, правило је двоструке, укрштене сенке. Аветињски шетачи препуштали су се улицама и жудели да се коначно изгубе. Али, било је и оних који су ужурбано прелазили улице бацајући поглед лево и десно, загледали огласе, којих је такође било необично много. Сваки стуб за расвету, свака фасада била је облепљена најразличитијим прохтевима. „Научите 100 трикова за једну ноћ“, „Купите себи пријатеља“, читао сам. Било је ту и једно кратко: „Recherche Noire“. Црну шта? Да се не бих предомислио, поред сам брзо написао: Тражим Нину.

Миљони очију и хиљаде палацавих језика пратило ме је све време. Људи су се саплитали и падали од исцрпљености, али нису престајали да траже, погођени неким тајним проклетством. Град је шикљао на

све стране, жив и отпоран на све, истачкан, ољуштен. Његови становници били су његови удови, направљени од истог материјала као и фасаде, мансарде, степеништа, авеније.

Настањивао сам се по малим собама које се још нису острвиле и чекао. После гађења и њушења, умотао бих се у сумњиву постељину сумњивог хостела и чекао. Ујутру бих се једва размрсио. Неколико соба касније, сасвим сам огрубео. У поткровљу, са прозора собе у улици Морењо, могао сам да видим само крошње дрвећа. Биле су то густе трепавице града, поређане у дрвореде, градске осматрачнице које су шумеле у равни птичјих ушију.

Очи улице су се угасиле кад је на њих пао дан.

Иза мојих леђа кап је упадала у чашу: плоп-плот-плот. Птице су се будиле под кровом. Низ олук сјурили су се остаци кише заједно са кашљем. Плот! Наместио сам чашу тако да кап дочекује ободом. Плоттање је престало. Прибио сам се уз окно. Непотребне ствари сужавале су кругове као лешинари и спуштале туђе мирисе. Напољу је постало светло. У крошњама су се ројили зелени одблесци. Звук звона преламала су стакла црвеног трамваја. Трговци су нешто нудили, отварали, затварали. Шарке шкриња шкрипале су за одабране. Целе ноћи сам био будан и згрчен под покривачем. Кад сам устао и почео полако да ходам, очи и уши су ми се отвориле. Полусенке у подруму постале су уверљивије од ствари. Старица је на спрату испод опсовала, а одговорио јој је лавез. Неко је у стану поред вукао нануле и залупио вратима. Окренут сунцу, замишљао сам како прескачем кровове од црвених крљушти. Стизао сам до тромих баржи у густим локвама. Платформа која носи тоне,

љуљала се од моје тежине. Замислио сам како у брзом лету чупам антене. Горе, преко чађавих таваница и склерозних старица, преко мувљих упљувака и исколчених очију болести, скакао бих и скакао, а испод би се ковитлала прашина. Победио бих овај град претворен у чудовиште. Дисао сам тешко, нокти су ми помодрели. Хтео сам да жваћем лишће.

Одвојио сам се од прозора и пришао лавабоу. „Још ћу постати глупави песник!“ помислио сам и плуноу. Руком сам обрисао уста из којих је и даље вирило парче светлости.

Ноћу, кроз собу су ми тутњили аутомобили, трчале сенке дрвећа. Те ноћи сањао сам да се укрцавам на брод и пловим кући. Уместо да одем, излазио сам у бескрајне шетње. Улице су се ноћу тајно премештале, а терасе се увлачиле и извлачиле као циновске фијоке.

Корачао сам на тврдом ђоновима, по тврдом плочнику и моја лобања је вибрирала. Да сам олабавио виличне мишиће, цвокотао бих зубима.

Док сам пролазио кроз хаустор који је мирисао на мокраћу, чуо сам женски глас. Угледао сам жену која је певала топлу и блиставу песму. Учинило ми се да је то Нина, али нисам био сигуран. На њеним образима нестајале су уличне светиљке. Изгледала је као одбегла мажореткиња, са превише шминке. Из зграде преко пута махнула су јој два мушкарца у оделима. Она је послушно дошла до улаза у четвороспратницу. Сачекао сам да уђе и кренуо за њом. На вратима у приземљу стајало је кратко: *Варијете*. Испод плочице био је још један базиран оглас. Унутра је било много људи обучених за вечерњу забаву. Прибрао сам се. У дну просторије била је мала бина, осветљена рефлекторима. Чула се музика, па само добош,

и изнад светло које је урањало у дим око ускомешаних глава, појавио се низак, снажан човек зализане косе. Виртуозно је најавио следећу тачку. Завеса се зањихала и певачица са улице изашла је на бину. Светлост са бине јој је истицала сенке на лицу, и даље нисам могао да будем сигуран. Музика се пробијала кроз публику, ударајући о чаше, тела, порцуланске зубе, шупаљ накит.

Кад се тачка завршила, појурио сам иза бине одгурнувши неког човека у вечерњем оделу. Нико ме није ништа питао, нико ме није зауставио. Импровизовани ходник водио је у мали гардеробер. Отворио сам врата и видео певачицу. Седела је и скидала шминку, опкољена набацаним стварима. То је била она! Под јаком светлошћу и изблиза, видео сам, то је ипак била Нина. Имала је црвене нокте и хтео сам да разбијем њену срећу и да је узмем. Лупио сам гневно по вратима. Као у сну, одговорила је нешто о сукњи, што није имало никаквог смисла. Онда је устала и брзим покретима скинула сукњу са жице која се протезала целом просторијом и прошла кроз нека бочна врата. Погледао сам у празну жицу која се заклатила и замислио је у сукњи која више није била ту. У том тренутку сам знао да ће јој живот бити добар. Нисам имао ту више шта да тражим, њен сурогат живео је без моје смешне шансоне из будућности, и било му је сасвим свеједно. Кренуо сам напоље, било је загушљиво и тесно. Изашао сам коначно у мрачан улаз. Повикао сам, а мој глас је ушао у поштанске сандучиће. Корачам на тврдим ђоновима, а моја лобања вибрира. Кад бих олабавио виличне мишиће цвокотао бих зубима.

Те ноћи, затворили су трафике. Почела је киша. Сендвич ми је вирио из цепа и квасио се. Улице су замицале за углове. На асфалу је настајао нови, ноћни

распоред. Фарови су остављали пруге за собом пресецајући мрак под правим углом. Наранџаста и црвена светла пролазила су кроз неодређено испарење ноћи. По први пут сам помислио како је овај отровни, фатални град можда најлепши на свету. Ходао сам низбрдо, скакао на мокре тротоаре. Брзо, као да ме неко јури, ишао сам поред знакова, семафора, билборда, испод замршених, металних капија. Нисам био обележен али као да су ме одбацили.

Избегао сам за длаку гипсану лављу шапу која је изникла из pročеља једне куће. Изнад главе видео сам у фасади читав низ намрштених античких маски ишрафираних кишом. Претећи су изговарале слово *О*. Видео сам, на мосту се двоје потпуно спојило. Она је мантилом крила мушкарца испод себе, на једном од постоља огромних пропетих коња.

Из даљине се и даље чула песма сирена. Истурен ка реци, стао сам и засмејао се. У том тренутку доле у води, невидљиве рибе су донеле једногласну пресуду. „Жив је!“ узвикнуле су. „Жив“, климнули су бронзани коњи и пропустили ме да прођем. Док су замном вукли тешке капије града, прешао сам мост и пошао према пристаништу, не окренувши се ни један једини пут.

Зоран Додеровић
Нови Сад

ГАЛЕБОВИ, РЕКА

Рука се издужује сваким забачајем хлеба чинећи тако мост до друге обале реке. Комади хлеба лете кроз кристално чист ваздух. У слободном простору траже место за пад. Бура концентричних кругова.

На почетку беше пар галебова, а онда је долетело читаво јато. Кликтало је и отимало се око баченог хлеба. Галебови су слетели на воду. Тиха паника ногу испод површине и грациозни мир. Репићи што сртше.

Галебови су кљуновима грабили расквашени хлеб. Плес белине наспрам титравих сенки. Сусрет света и анτισвета.

Пожелех да полетим. Да одем негде на шољу топлог чаја. Да тихујем као вода. Да избацам сву немоћ, болест, страх и лудило цивилизације. У себи да вежбам Мунков безгласни крик. Јер зиме су овде неопростиво дуге. Понекад трају и преко целе године.

МАРШ НА ДРИНУ

Крупне пахуље снега лепршају у ваздуху. Сенче зграде и улицу. Белина преовладава. Семафор стоји у центру. Аутобус такође. Види се комешање међу путницима. Чују се тактови *Марша на Дрину*. У кадру су трубачи и велики бас бубањ са чинелом. Грч на нечијем лицу. Аутобус полази носећи *Марш на Дрину* до наредне станице. Скреће у првој кривини. Крупне пахуље снега лепршају. Лепе се за трепавице. Поново иста белина хартије.

УВЕЋАЊЕ

Чује се звук ножа док гули шаргарепу у причи. Шуштави звук наликује оном који се јавља приликом љушћења крљушти риба. Пршти замишљени сјај бисера. Док сече јабуку појачава се тешко дисање. Попут пада циновског стабла секвоје. Тупи ударци кришки по тањиру. Блендер се пуни. Ужасна бука исечену органску масу претвара у кашу. Кашичица звецка по стаклу. Капи сока клизе низ грло. Толико различитих звукова смештено је у безвремени простор приче. Завеса у углу кухиње тражи увећање. Ако се којим случајем појави улез причи неће бити тесно. Треба пажљиво бирати речи. Сигурно има још доста слободног простора да стану у њу.

Владимир Булатовић
Нови Београд

ПРОМАЈА

Устао сам раније него иначе, пре седам. Бунован одмах сам потражио пљуге. У устима сам осећао јутарњи, устајали задах. Желео сам да исперем усну дупљу дуванским димом. Не сећам се ни када сам заспао. ТВ ми је остао укључен читаве ноћи. У слабом памћењу стоји ми слика неког полицајца који у нападу параноје убија колеге у полицијској станици. Мислим да је завршио на испитивању, код неке младе, прсате и касније се испоставило шизофрене докторке. Заспао сам чини ми се баш у тренутку док га је заводила на каучу у својој ординацији, спремајући се да га избоду маказама.

Пљуге и упаљач пронашао сам испод јастука. Упалих једну па кренух да скупљам постељину. Свуд по чаршафу, испод јоргана, беху разбацани пикавци. Могао сам да се запалим у сну. Доспео бих вероватно на јутарње вести: професор пронађен у свом стану. У кревету. Сам и угљенисан.

Упутио сам се потом ка купатилу. Казанче данима није радило, а чесма је цурела недељама уназад. Нисам марио због тога. Лична хигијена ми је тих дана била на последњем месту. Супротно томе на првом месту смењивали су ми се осећаји кривице и кајања. Завршивши са шорањем отиђох у кухињу. Судопера беше крцата прљавим судовима. Загореле шерпе и лонци, прљави тањира и мусаве шоље беху набацани једни преко других, тако да су чинили једну врло апстрактну и климаву конструкцију. На врху те конструкције налазила

се цезва од кафе. Испушивши пљугу опушак сам пажљиво умуљао прстима у соц. Као јагоду на шлаг.

Требала ми је кафа, јака, коњска. Да ме пробуди. Да ме протресе и дозове ме памети. Међутим, мрзим да спремам само за себе. У стању сам да данима ништа не једем јер не подносим да време проводим у кухињи искључиво због себе. За то потребна ми је Лара. Моја девојка. Како сада стоје ствари, бивша девојка. Или је још увек садашња? Ујутру су ми мисли троме, килаве. Немам снаге да размишљам о битним стварима. Зато свој мозак ујутру искључиво ограничавам на извршење најједноставнијих радњи: на пушење и шорање.

Прешао сам прстима немарно неколико пута по лицу. Био сам зарастао. Истог тренутка одлучио сам да пуштам браду. Увек сам био одлучан у доношењу малих, небитних одлука. За велике сам увек превише размишљао. Сумњао. Обукао сам за посао избледеле фармерке и црну мајицу са розе штрафтама. Јеби га, ставио сам црвену мајицу да се пере са црним стварима. Лара ми је причала о томе. Никада је нисам слушао. Нисам веровао да би могла да оде од мене. Због другог? Не, отишла је због мене, оваквог. Ни сам не знам каквог.

Кренуо сам из стана без кишобрана. Без јакне такође. Напољу је пљуштало. Мрзело ме је да се враћам назад у стан по кишобран. Брзим ходом стигао сам за мање од пет минута до аутобуске станице. Био сам мокар до гаћа. Патике раскопусане од воде смешно су ми цичале када год бих загазио ногом по тротоару. Од воде отежала гардероба стезала ми је читаво тело. Цурећи ми са лица и врата даље низ леђа и кичму, капљице су ме непријатно голицале, стварајући ми хладну језу по читавом телу.

На станици, под надстрешницом, тискала се гомила унезверених људи. Чак су ми и лепо сређене девојке, накарминисане и напирлитане за посао у банци, личиле на некакве сподобе. Остао сам зато да стојим на киши. Усамљен. Неки покисли и блатом укаљани цукач чешао ми се о ногавицу. Одлучан сам био да се не гужвам са гомилом под надстрешницом. Смета ми близина непознатих и покислих људи, људи који сигурност траже у међусобном гуркању, гажењу, буљењу у потиљке других људи и удисању кожных испарења. А и желео сам да мислим како сам потребан том офуцаном цукцу.

Прошло је неколико препуних аутобуса. Киша је у међувремену престала да пада. Грануло је пролећно сунце. Болесно и врело. Са мене се цедила вода као са самотне жице разапете по пољу. Оном цукцу придружише се још неколико његових блатњавих пријатеља. Стадоше да безглаво јурцају за точковима и лају на њих, прскајући блатом и водом редом све око себе. Коначно ућох у један аутобус, полупразан. Сео сам покрај неке госпође. Жвакала је жилави ђеврек као да жваће пластику. Мирисала је на јефтин сапун. Приметио сам да се мршти на мене и на моју покислу одећу која је воњала, што је утицало вероватно лоше на њен апетит.

Путем сам зурio кроз замагљено стакло по ком су се праволинијски кретале капљице од кондезације, јурећи и престижући једна другу, као да се играју. Желео сам да размишљам о Лари. Покушавао сам да замислим како седећи једно наспрам другог разговарамо, док она несвесно руком повлачи и затеже свој коњски реп, напињући се да ме сконцентрисано слуша, полузамишљена. Нисам у томе успевао. Очигледно нисам био у стању да размишљам о нечем лепом. Зато сам

мотао по глави слику у којој се разрачунавам са госпођом до мене, пошто ме је увредила казавши ми да се начисто улепила од моје мокре гардеробе. У расправу су се укључили и остали путници који су стали на њену страну. На следећој станици у аутобус су потом ушли моји пријатељи цукци, скроз укаљани, и почели да се отресају прскајући све редом по аутобусу. Једног господина су чак и попишкили.

стигао сам напокон у школу. Прошао сам ходником, до учионице необазујући се ни на колеге ни на ученике. По поду од ходника оставио сам за собом мокре трагове, слично животињи коју уходе. Ушао сам у учионицу. Тамо ме је чекала ученица. Спремала се да крене кући.

- Већ идеш? - упитао сам.

- Час нам се управо завршио. - одговорила ми је.

У учионицу уђе чистачица. Помало зрикава и пигмејског раста. Не обазујући се на нас двоје поче да отвара широм прозоре правећи нам промају. Нисам био сигуран да ли је штуцала или је гунђала због мене, јер сам јој избрљао ходник. Потом је ћутке изашла.

- Видимо се у петак - казао сам ученици.

- Идем на пунолетство.

- Онда се видимо за недељу дана.

- Следеће недеље сам на екскурзији...

стигла ми је порука. Од Ларе. Написала ми је да ме још увек воли. Желела је да ме види. Да разговарамо, о свему. Утом напољу поче јако да дува. Учионица се напунила „мацама“ које су свуд околу летеле подсећајући ме на планктонске организме који плутају по океанским просторима. Ученица је коначно изшла из учионице. Један прозор се за њом затворио уз бучан тресак. Почех

да кијам. Пришао сам једној украсној биљци са звездастим листовима која се слично пузавици ширила скоро до пода. Извукао сам потом шлајм из синусних шупљина и пљунуо на хумус. Желео сам да се чистачици осветим због промаје. А заправо сам тиме само подмирио своју честу потребу да слично детету учиним некакву ситну неваљалост.

ПРЕСЕЉЕЊЕ

Тражење новог стана у потпуности сам био препустио Виолети. По читав дан она је упорно и са стрпљењем вредним дивљења „сурфовала“ по Интернету тражећи најбољу понуду. За то време ја сам се тихо опраштао од своје куће. Био сам чврсто решио да се са својом кућом и својим дотадашњим животом поздравим на истински и дубоко људски начин. Ујутру бих устао полако, да не пробудим своју уснулу супругу, па бих ходајући на прстима нечујним шапатам разговарао са ходником. Знао сам да легнем на под, да одмакнем тепих у страну и да потом нежно љубим паркет. Њега смо постављали још док је мој отац био жив. Следеће године биће му петнаест година. Устао бих потом на ноге па бих лагано уво прислонио уза зид и неко време ослушкивао тишину армираног бетона чија нас је конструкција толике године верно штитила. Продужавао бих онда ка купатилу, где сам готово сваку плочицу лично познавао. Сваки угао, сваки вентил, сваки сифон и чесму ја сам истински заволео тих последњих дана боравка у нашој кући. На пример, раније ми се дешавало да се на таван не попнем годинама. А ето, таван сам напоследку можда највише заволео, више чак и од гараже која је у развоју мене као мушкарца одиграла вероватно најзначајнију улогу. Када би Виолета само знала колико сам волео ту гаражу мислим да би моментално тражила развод брака. Знате већ какве знају жене да буду. Оне никада не могу разумети мушкарчеву везаност за кутију са алатом, са ексерима, узенгијама, бушилицама, бургијама, кантицама са фарбом, четкама, калем концима, резервним гумама, кофама, старим и натрулим гајбицама препуних

иверицом... Све то чини један посебан свет за мене, свет који је ишчезао оног тренутка када ме је Виолета, сва узбуђена и уплахирана, позвала да дођем до компјутера и погледам стан који је пронашла на неком сајту који се бавио продајом некретнина. Потом ми је тужнула у руке телефон и казала ми да назовем продавца. Дан када сам се договорио са продавцем стана био је најтужнији дан у мом животу.

Заиста покушавам да се навикнем на живот у блоковима. Мучим се. Слабо се сналазим међу свим тим сивим и мусавим зградетинама, међу свим тим помокреним пролазима и улазима који потпуно личе један на други, као да су неки бетонски, зли близанци који су прављени само зато да би збунили своје станаре. Ујутру када кренем на посао бојим се да слеподне када се вратим са посла нећу успети да пронађем свој улаз. Невероватно колико у блоковима све личи једно на друго!

Ноћима сањам исти сан. Улазим у нашу зграду, пењем се на трећи спрат али тамо уместо на врата од нашег новог стана наилазим на празан зид. Потом безглаво тумарам по згради схватајући да сам промашио улаз... Једно јутро, када сам ишао до продавнице, шетајући уз улицу, неки ауто застаде покрај мене. Возач отвори прозор па ме упита знам ли где се налази Јурија Гагарина та и та. Само сам му слегао раменима. И не слежем само ја раменима. Кога год да зауставите на улици и приупитате где се налази Јурија Гагарина та и та, сви ће вам слећи раменима, без обзира на то живе ли ту годинама или су се тек доселили.

Када сам се распитивао о крају у коме ћемо се моја породица и ја настанити, за неке ствари сам помислио да су шала. На пример, никада ми неће бити јасно зашто

након седамдесетог блока следи четрдесет и четврти блок? Или, зашто се преко пута четрдесет и петог налази шездесет и други блок? Виолета је била одушевљена тиме што у нашем крају постоје чак три велика супермаркета. У Младеновцу је куповала искључиво у продавници код Бобана. Много се нервирала јер немају увек исти прашак за рубље и исти детерџент за судове, као и због тога што јој тета Дуња, Бобанова мајка, увек додавала руком хлеб са полице, пошто би претходно кажипрстом исте руке отпушила уво јер је била деведесетогодишња старица и слабо је чула. Верујем да моја супруга више тих проблема неће имати, јер такође верујем да велике супермаркете не држе синови и њихове онемоћале мајке које углавном „гњаве“ своје сталне купце питањима типа: „Како су вам дечица и ваш драги супруг?“, или „Поклањам вам ових десет домаћих јаја да умесите торту вашим слатким ћеркицама!“.

Упоредо са мојим навикавањем на нов крај траје и моје навикавање на нов стан. То заправо и није нов стан. Зграда је, како је Виолета „изгугловала“, саграђена још седамдесетих година прошлог века. Дакле, то је четрдесетогодишњи двоипособан стан. Скоро да сам његов вршњак. Не знам ко је живео у њему пре нас. Мој кум Богдан причао ми је да је у изнајмљеном стану у ком је живео годинама са супругом и клинцем, пре њих живела нека бака. Умрла је сама у стану. Требало је да прође недељу дана да комшије схвате да је несрећна старица доживела мождани удар нашавши се у кобном тренутку вероватно на сред дневне собе. Својој супрузи то никада није био испричао јер није желео да је оптерећује. Причао ми је и како су неке ствари у дневној соби „добиле ноге“, и да су се саме премештале са

места на место. Када год би гледао неки хорор филм на телевизији хватао би га страх због кога је преко ноћи остављао светло у ходнику. Кум је баш био под стресом.

Ја сам такође под стресом. Не због духова, већ због зидова и радијатора у нашем новом стану. Дешава ми се да ноћу не могу уопште да заспим. Нешто непрестано куцка по радијаторима. Покаткад ритмично, па помислим како неко упорно покушава да успостави контакт са нама. Други пут дешава се да је куцкање потпуно аритмично и претвара се више у неко мукло зујање које ме често подсећа на дување у празну цев. Из дневне собе неретко до наше спаваће собе допире неко гребуцкање, а није Рудијево. Више пута сам устајао да проверим о чему је реч. Као да допире из самих зидова.

Усред ноћи када ме умор савлада и када сам најосетљивији на испразна маштања свог ума, тада замишљам како је наш стан живо биће. Организам који ноћу почиње да живи, да дише. Дању ћути, вероватно спава, баш као и сва ноћна бића. Након што све његове просторије прекрије мркли мрак наш стан започиње свој живот. Виолети о томе нисам ништа причао, да не би бринула. Мислим, не би она бринула због стана, више би бринула због мене, да нисам одлепио и томе слично. Дакле, замишљам како се наш нови стан обрачунава са својим новим станарима. Одлучан да не служи новим власницима који се по читав дан препуцавају око неких ситница и баналних питања, наш стан одлучује да ликвидира једног по једног од нас. Моју супругу савладава у купатилу. Тамо му је најлакше пошто Виолета највише времена проводи у свом керамичким плочицама опточеном дворцу. За време њеног туширања у туш кабини, док сапуња своје наго тело, наш стан

користи туш као своју металну руку, обмотавајући се попут краљевског удава око моје супруге и потом је стискајући све док несретница не издахне. Након тога усредсређује се на дневну собу где глава породице, то јест ја, проводи највише свог времена. Наравно, ја по читав дан, туробан и депресиван, седим на фотели пред укљученим телевизором. Наш стан полако и нечујно одшрафљује лустер који ми виси тачно изнад главе. Виолета ми говори још од првог дана да је лустер стар и да се клати, због чега се боји да некоме не падне на главу. И ето, ко ми је крив што је не слушам. Лустер се наравно откачиње и пада ми на главу, баш као у цртањима.

Након што је средио моју супругу и мене наш стан одлучује да ипак поштеди моје две ћеркице и Рудија. Преузима старатељство над њима трома. Стан наравно не разликује људска бића од паса, па мисли да има троје деце. Подиже их и васпитава их, додуше тихо и ненаметљиво, за разлику од Виолете и мене који ћемо вероватно једног дана бити ужасно напорни родитељи који ће им стално нешто збоцати. Наш стан даје пуну слободу нашој, то јест у овом случају својој деци да одлучују. Анђела и Дарја одрастају уз свог длакавог бату Рудија, развијајући се у зреле и добре људе. Завршавају школу, па факултете, удају се и потом постају мајке. До тада су већ потпуно урбанизоване (да их види само њихова биолошка мајка!), и заборављају да су рођене у једном малом, неурбаном месту у ком су рођени и њихови биолошки родитељи.

Напокон, обе морају да се одселе јер њихови мужеви имају своје станове у строгом центру града, на пример. Зато се одлучују да продају свој стан у блоковима. Стан то наравно схвата. Он, баш као и сви

родитељи на овом свету, не жели да изгуби своју децу. На све начине покушава да их спречи у тој намери. Не бира средства...

Али, то су већ размишљања за неке будуће, бесане ноћи у улици Јурија Гагарина.

Светомир Ђурбабић
Ниш

ЛЕПОТИЦА АМХЕРСТА

Постоји извесна збрка везана за *Арански рукопис* који садржи упутства за употребу птичијих костију за подстицање снова. Та збрка је, да објасним, и настала кад се испоставило да је мој школски друг из гимназије Теодор Тео Петронијевић (познат по славном одговору: „Рат сам читао јуче, господине професоре, а мир намеравам после распуста“) постао власник *Аранског рукописа* и да се са оствареним америчким сном обрео на свом имању, недалеко од Сан Дијега у Калифорнији. Учио је да душа може да прима пророчанства, наравно у сновима, где се живи и мртви, измешани као капи кише, појављују на тражење оних који само што нису умрли за њима. Још је учио да нема камена без душе: једино има оних који је не виде.

Његови изгледи да стекне још више долара нагло су порасли појавом педесешестогодишњег сенатора Смита Џеферсона са захтевом да му, за цену коју сам испише на чеку, омогући да двадесет осам ноћи сања своју вечну двадесет осмогодишњу љубав, која је свој век провела вазда у белом, Емили Дикинсон – Лепотицу Амхерста, с тим да, као и све животиње, после коитуса буде тужан.

Сенатор се појавио после три ноћи и са три хица из старинске „Гернике“ (модел из 1933.) усмртио изазивача снова.

- Како да не убијем скота чије се знање своди на то да три ноћи заредом сањам своју жену и да је још, поврх

тога, туцам као да није довољно што сам је сањао.

- О, господине Џеферсон- огласио се батлер, наравно црнац- више и не знам колико су га пута изволели упуцати за исту ствар. Стопут сам му говорио да се мане изазивања снова кад је на небу пун месец. То више не раде ни шарлатани, лепо сам му рекао. Мислим да је малчице расејан, што је недопустиво за посао којим се бави.

Видимо затим господина Џеферсона како разгледа веома лепо сређену збирку куршума извађених из готово свих делова тела Теа Петронијевића, коју је мој школски друг, по навици, носио за собом као доказ да с времена на време погреша и да свакоме то може да се догоди; шта ћеш – живи смо људи и грешке нису искључене, али зато човек мора да буде способан да изазива снове и са изрешетаном гузицом, што зна да отежа иначе деликатан посао.

И док се Тео доводи у ред, био је неко време мртав, отресањем панталона и поправљањем чвора на кравати са палмом и голом девојком, господин Џеферсон је стрпљив. Чека. И упућује само један хитац. Раздаљина од три корака искључује промашај, чак и да је сенатор био зрикавији; за сад су његови хици заносили само пар метара удесно или улево, зависно од метеоролошких услова приликом паљбе. Овога пута то није могло да прође без извесног чуђења послуге и самог господина Џеферсона, с обзиром да су били сведоци да се чуо само један хитац и да је пад Теовог тела изазвао љубичасту ватру у којој су изгорели брже од упаљене шибице Арапски рукопис и његов власник Тео, из чијих је руку господин Џеферсон енергичним трзајем ишчупао непотписани чек са бескрајном колоном цифара.

- Боравићеш Ти, Емили Дикинсон, Лепотице Амхерста, у мојим сновима, то ти кажем, моја вољена, као завет часног човека. Ово је пети *Арански рукопис* који је избушио мој метал, остала су још само два. Ко ће спречити, дај да га видим, мој амерички дух да се до краја не обрачунам с непријатељем. И за сваки случај опали још једном у место на коме је лежао Тео. Велики руски хрт сручи се на терасу прецизно погођен међу очи. Пола метра одступања.

- Господине Цеферсоне, за име Бога, ви сте начисто ван памети. Шта би било да сам којим случајем скинуо заштитни прслук? У кога би сте онда сутра пуцали, питам Вас – протестује Тео, лењо се дижући с мермерног пода.

- У теби, пропалице, пропала, у тебе. Убићу те напред Амхерста, испред дрвене ограде Емилијине куће, само ако ми још једном подметнеш моју жену, битанго пропала! Јасно!

- Ма јасно. Вољена лепотица биће Ваша, али ме морате слушати и удубити се. Колико сте, господине Цеферсон, прошле ноћи поновили волшебне речи?

- Које речи, шта булазниш?

- Па Ви сте их заборавили, а хоћете да Вам Емили унесе у кревет своје јеленске очи и тело од алабастера, и душу која ју је прославила. Понављајте, најмање, тридесет пута њене речи: „Умрех за лепоту“. Да ли сте у тишини ноћи слушали ветрове са летњих поља, а? Нисте? Па кој ће те ми мој онда.

- То су речи пред којима треба скинути капу, а ја ћу теби скинути главу ако поново туцам моју жену. Не идем из Амхерста док не повалим Емили Дикинсон, то ти је ваљда јасно, блесавко.

- И шта ћеш радити: оно досадно напред-назад?
Где Вам је ту поезија, где њена бестелесност, њена
прозрачност, где њена племенита душа коју видим хоћете
да преселите у свој шлиц?

- Е па сад је доста, будало блесава.

Пуца у ваздух да га прво уплаши. Пред ноге му
пада мртва птица. Бела и топла. Као Емили Дикинсон.
Одлази плачући.

Будала, баш би било штета да има Емили на
стогодишњицу њене смрти. Какав је блесав има да лупа
главом о плочу, како га учи његов јенки дух који је
победио Јапан, све док му Емили не отвори гробницу.
Онда гледај чудо.

Горан Мракић
Темишвар, Румунија

ТРИ РАТНА ХАВЕРА

Пита се шта би Амери рекли да виде где бацају бомбе? Шта би рекли видевши ово наше сиво предграђе, ову периферију града и света, ово апсолутно људско и урбано сивило, ову беду, ово распуштено сиротилиште на отвореном? Није ли без везе карати овај чемер, ову јад, ову недођију, и то баш они, којима смо се донедавно дивили, мислећи да су ненадјевиви каубоји, бајкери и истетовирани маринци који кажњавају разне непослушне дебилчине по свету?! Кад смо то ми постали предмет нечије бриге?

Пушећи цигару за цигаром гледао сам са прозора кухиње три клинца из наше зграде како се играју рата на игралишту у паркићу који је пре месец дана претворен у скупину усуканих, ишчикљаних цеви и потпуно згариште. Први је Аца, с првог спрата. Отац му је погинуо негде у Крајини, почетком рата. Мати му ринта по комшилуку, пере степеништа и зарађује за црни хлеб. Има пса Вучка, немачког овчара од којег се никад не одваја. Други је Пеђа, с трећег спрата. Стари му је био пандур, погинуо на Косову. Мати му живи у Италији, понекад пошаље пакет и срцепарајућу разгледницу, а њега издржава баба од 70 година. Трећи је Станиша са четвртог. Никад није ни упознао оца. Матер му је млада, има 29 година, добро изгледа. Ради као конобарица у слот клубу, често је доводе кући јуниори са бесним аутима из којих прангија турбо музика. Дешава се да се данима не појави. Пуно ради, шатро. Мали Станиша носи

шрафцигер у десној цокули. Заклео се да ће једног мангупа пробости колко-скоро, само да се кева још једном појави на вратима са шљивом на оку. Пробушиће му све гуме на ципу! Разбиће му шофершајбну! Ископаће му око!

Аца, Пеђа, Станиша и пас Вучко су нераздвојна екипа. Ратна генерација, сви прогледали почетком деведесетих, када су топови тутњали. Рођени у заједано време. Видео сам их пре неки дан како цепају странице старог стрипа, па их питам зашто то чине.

- Правимо муницију, баки!

Цепају страницу по страницу, савијају и праве шиљасте метке које стављају у пластичну тубу на издувавање. За њих Текс Вилер, Загор и Кит Телер нису никаква атракција. Њихове пустоловине им ништа не говоре. Идоли су им војници из противваздушне одбране.

Данас су се сирене раније огласиле. Говна су изгледа уранила да нас рокају. Људи полако силазе у склоништа. Остајем само ја на прозору а на згаришту Аца, Пеђа, Станиша и пас Вучко. Играју се рата. Шта би друго, неће ваљда жмурке. Данас су сишли одлучни да се суоче са непријатељем. Аца носи ћалетову војничку кошуљу са пришивеним грбом српске војске на десном рукаву. Већа му је једно пет броја, али увукао је у панталоне од тренерке. Пеђа носи зелену шајкачу са кокардом, коју му је баба купила на бувљаку. Станиша фура тарзанку и црну хеланку преко које је навукао кошаркашки дрес Партизана. На леђима пише „Ђорђевић“. Сви су наоружани дрвеним и пластичним пушкама. Чује се звук америчких летелица, прве бомбе падају. Земља се тресе, тло подрхтава, зграде се љуљају, људи се грче у склоништима, бебе цвиле, сирене се

оглашавају. Њих тројица спроводе праву војну вежбу у парку. Трче, пузе, клоне се, пуцају увис. Док друга деца плачу пред најобичнијом вакцином, моји суседи показују средњи прст највећој светској војној алијанси. Пукао им је филм, а једва да су прешли у другу деценију живота. Скидају гаће, трће дупе, мрште се, прете стиснутом песницом, псују ко навијачи, пуцају из дрвених пушака и опет се бацају у склоништа. Одједном зачух поклич одушевљења:

- Ено га, пада! Пада! Пааааааааааааа, узвикну Станиша.

- Пада мајку ли му јебем!-додаје Аца.

- Пао је, пао је, пао је људи... хеј људи, пао јеееее... погодили смо га!- врисну у екстази мали и крезуби Пеђа, дижући пушку у знак победе.

Малишани се хватају у коло, играју од среће, пењу се један другом на главу. Срушили су непријатеља с неба. Трче загрљени певајући „Ко то каже, ко то лаже, Србија је мала“ и савијају иза угла. Крећу да јаве свима о невиђеном подвигу, о великој и херојској победи српских јунака. Пас Вучко креће за њима машући репом. И он је у овим тренуцима заборавио на свој псећи живот и преобразио се у првобитну грабљивицу.

Четири вука су кренула у лов. Осетила су крв и ништа их више не може зауставити.

ПУТ СТАРОГ ПИВОПИЈЕ

Незгодно је буђење због мале нужде или бацања пегле у туђој гајби, по мрклом мраку, не знајући опхрван желудачном мучнином, главобољом, мамурлуком и жеђу где се налазиш, како си ту доспео и који те је бродолом избацио у овај тамни вилајет препун празних лименки, флаша, опушака и неопраних тањира. Који ли је рептил клонуо поред тебе? Ко је пре и после тебе бацио жвалу у кревет? Где ли је клозет? Где се пали светло? Где је пијаћа вода? Трљају се очи, ваде се гаће из гузице, траже се папуче додиром ноге по мрачном поду, чешка се пазух, гледа се по разбациној гардероби... Наоколо се осећа кисели алкохолни задах, базде препуне пепељаре као оцаци у рударским насељима и тигањи у којима плива уље, чује се гласно хркање из свих углова чађавог стана, на екрану неугашеног телевизора по стоти пут реприза неке серије, а кревети, кауч, фотеље и патос шкрипе кад се неко окрене у сну.

Обећао сам себи да ћу одустати од овог промискуитетног живота, од ових адхок дернека, од несносне егзистенције на ивици морала и периферије светлости, али увек се једно безопасно пиво претвори у необуздану лавину јегера, текиле, ракије и вина, која прождире све пред собом као најстрашнија алкохолна претња.

Ноћ је тамна и хладна. Не знам у чијем сам се кревету пробудио и која је ова Хелга поред мене. Не знам чији је ово стан. Коначно проналазим водени чвор после траљавог бауљања по мраку. Умивам се гледајући надулог странца у огледалу. Искашљавам крв по замазаном

лавабоу. Навлачим своју изгужвану кошуљу, чарапе и мокре патике. Проналазим излаз и тихо напуштам објекат. Силазим степеницама до излазних врата. Први јутарњи зраци ми падају као олово на тешке капке. Полазим низ мокру улицу ка непознатом правцу, без одређеног циља. Не знам која је ово улица, не знам који је ово град. За људе и не бринем, они су одавно небитни. Први јутарњи такси пролази крај мене. Чује се музика на радију. Возач пуши кратки „Марлборо“ и пије кафу из чудне лименке. Застаје, гледајући да ли ћу с њим. Може ме одвести где хоће, јер пара, времена и циља немам. Имам пред собом само пут у непознато. Пут до следећег пива које ће отворити врата новог пакла.

Душан Мијајловић Адски
Ниш

СУНЧАНО ЈУТРО ПУНО ТАМЕ

Дефинитивно је могао да одахне. Уклоњен је, *главом и брадом*, Миле Пајсер! *Било је густо, али се исплатило*. Повређено је двоје младих људи; нашли су се у *погрешно време на погрешном месту*. Жика Звер жали повређене пролазнике, колико вест траје. Своје људе не осуђује, напротив, одушевљен је њиховом акцијом. Звер добро зна, *што се одлаже не укида се*, а Пајсер се морао што пре *уклонити*. Сам надимак говори о убијеном, служио се застарелим методама; било да је обијање или убијање у питању. Коначно, Жика Звер може мало у провод. За неколико дана почеће са увођењем реда у свом огранку подземља. Зна, не претпоставља, ускоро ће постати Главни; убиство Пајсера многе је опоменуло да са њим нема шале. Отуда и његов нови имиџ, тек да се зна ко је ко у подземљу. Чини му се, и само априлско јутро, дивним сунчевим зрацима, поздравља његов успех.

Пита Сенку, видно замишљену, где жели да је одведе. Она слеже раменима. Њој није до провода са њим, ипак, искусна је, ради и оно што не жели... треба преживети. Сенка тачно зна кад, зашто и са ким треба да буде. Звер има искуства у подземљу, али нема правог животног искуства, а којег њој не мањка. Они живе брзо, брзо и умиру, она опстаје. Опстаје јер уме да заведе оног који ће јој бити, најбољи, заштитник. Неко би помислио како је Сенки лако у животу; *попуши*, рашири ноге, или у најбољем случају промени неколико поза, и ето, потекну мед и млеко – *ем секс, ем добра лова*. Једино она зна да је

њен живот пун ноћних мора. Мада је у *лудом колу* годинама, никако да дотакне ону свеједност криминалаца. Њој није било свеједно да ли ће сутра осванути жива или мртва. Она мрзи Жику, из дна душе, са њим је по наређењу. Њој се увек наређује, а сви мисле да она *мушкарце врти око малог прста*.

* * *

Раде Илић је *устао на леву ногу*. Сан га је страшно узнемирио, сањао је неке *будалаштине*. Такви снови су на његово буђење бацали тешку сенку. После сна, проблем и са кафом. Његова жена је на време ставила *цезву на ринглу*, нажалост, заборавила је да окрене прекидач на електричном шпорету. Раде је ретко псовао, тог јутра је, *гадно опсовао*.

После уобичајених перипетија у градском аутобусу, возач камиона, Раде Илић, стиже у фирму. У фирми, расуло! Шлепер је пун робе, робе која се мора што пре транспортовати, а налог нема ко да потпише. Деда Петко касни, његов син такође, Петков унук Јован, доћи ће око поднева, јуче је постао шеф деди, оцу и осталим радницима. *Мали је у фирму доведен* пре два месеца, и већ је постао Главни у сектору, унук је заменио деду, а не син. Петков син је имао преча посла, наиме, он је, ту у фирми, продавао ракију, вино и живину. Онај исти човек, који је имао, кобајаги, задужење да по сваку цену спречи употребу алкохола на радном месту. Изнервиран, возач камиона, Раде Илић, на своју одговорност, потписује налог.

* * *

Сенка је на задњем седишту, ауто је фантастично удобан, и њој се чини како и само априлско јутро, дивним сунчевим зрацима поздравља њу, Сенку, звану Слаткиш. Атмосфера је лагано опушта, и она се препушта сећањима. Сетила се беше једног црнопутог фудбалера. По сваку цену је хтела да провери да ли су црнци одиста *обдарени*. Желела је, али своју жељу није могла лако да оствари. Свако *неверство*, коштало би је живота. Правила игре у подземљу су се поштовала, али, кад Сенка себи зада задатак, она га и оствари. Тако је било и те ноћи, тачније, све се догодило иза поноћи. Кад је кроз двадесетак минута видела са чиме мушкарац преко пута ње располаже, дала је све од себе да јој ноћ буде бајковита.

Жика заборавља на Пајсера, кришом гледа у Сенку. Она је, није могао да верује, драшкала своју *рибицу*. На његову жалост, шта напаљена нимфица ради, приметио је и његов возач.

* * *

Раде Илић, од раног јутра, псује! Он, који је мрзео псовке и некултуру. Али, све је кренуло наопако: ружан сан, јутро без кафе, безобразлук тројице Ивановића. Камион је месецима неисправан: квачило добро не одваја, споне имају *луфт*, ручну кочницу не могу да наштелују, кад помене неисправно габаритно светло, смеју му се. Све је то могао да преболи, али чињеницу да му је неко украо радио, а који је купио за свој новац, није могао. Као прво, радио му је био све и свја у току вожње, као друго,

све учесталије крађе у фирми доводиле су га до лудила, посебно зато што су те крађе организовали они који су требали да их спречавају.

Возач, Раде Илић већ годину дана размишља о отказу. Отићи ће на дедовину, пољопривреда га је одувек привлачила. Све је испланирао; купиће козе, кокошке, набавиће две *формиране* кошнице. Помисао, да може остатак живота да проживи као свој човек, понесе га, запева. Учини му се, и само априлско јутро, са својим дивним сунчевим зрацима, поздравља његово ново расположење.

* * *

Жика Звер, није видео *камиончину*, он је бленуо у жену која се страствено самозадовољавала. Сенка је остала на лицу места мртва, са два прста у вагини.

Зар осећа да му се ближи крај. Схвата да су Сенка и возач мртви. Због тога не жали. Сенка је и онако главни кривац за удес, она је та која је одшкринула врата пакла, и било је у реду да прва кроз иста прође. Али, зашто њега на тај пут, без повратка, да поведе, и то кад, кад му се осмехнула срећа, кад је могао да постане неко и нешто у граду, држави...

- Баш сам баксуз, да ме је мафија ликвидирала, овако... због једне нимфоманке... и због возача, воајера, да изгубим главу. Још смо некој бедној шоферчини сјebали дан. Фуј!

Фуј, би последња реч неусађеног краља подземља.

Раде Илић стоји на тротоару, загледан у своје отворене шаке, као да су оне једино биле свесне оног што се догодило. У глави му се врти од ударца и наглог трзаја тела. Чини му се да се бука око њега интензивно појачава. Глава га све више боли. Чињеница да он није виновник

удеса не помаже му да се опусти, губи свест.

П.С.

Док је мафија свог колегу уздизала и славила попут свеца, Ивановићи су забранили својим радницима да посете свог колегу у Душевној болници.

Годину дана касније. Месец јун.

Птице певају искрено, зеленило је стварно и осваја својим постојањем, земља је спремна да роди онолико колико јој се пажње поклони. Плодови ће га, кад за то дође време, обрадовати. Нема више несна, рано леже, рано устаје, *ноћу се скоро и не буди*. Понекад, кад му месечина *бане* кроз дудово грање, *изађе у ноћ*, и дуго, дуго посматра озвездано небо, заволео је да дише, *пуним плућима*.

Александар Милета Деветак
Врбас

ГРАДИЛИШТЕ

Био једном један човек. Незапослен човек. Са чињеницом да је човек одавно се помирио. Старост је прихватио. На сиромаштво се навикао. Једино му је сметало што је без посла. Отуда му је повремено тешко падало и сиромаштво и старост и што је човек. Обијао је прагове, пенцере, доксате, тражећи било какво запослење, али без успеха. Или је место било попуњено, или су године биле сметња, или је конкурс био завршен, или су му рекли да се торња. Лутао је улицама не очекујући посао, било какво чудо. Поглавито се задржавао око једног киоска са виршлама, који је био на прометном месту. Тачније: иза киоска, поред канте за отпатке. И ту се зачело пријатељство.

Један пас луталица, велики олињали пулин, инстиктом је установио да је РИМ свих путева иста канта за отпатке. У почетку су се човек и пас кошкали око сваког баченог парчета хлеба. Временом су се навикли један на другог и постали нераздвојни. Тумарали су по граду, а кад огладне, враћали се једној те истој канти. Делили су сваку корицу хлеба, сваки одгризак виршле. Нису разговарали. И без речи су се одлично слагали. Заједно су пронашли један светларник, који је задовољавао потребе преноћишта. Једног дана човека су позвали и рекли му да оде на једно градилиште, које тражи ноћног чувара. Човек се обрадовао више због пса, него због себе. Моћи ће одсад да деле хлеб, који сами изабери.

Отишао је до градилишта и јавио се надлежном. Надлежни га је дуго загледао и само што није прснуо у смех. Ипак се уздржао од смеха, и почео да псује човека. И таман да га удари, кад дојури пас режећи и искезивши очњаке. Надлежни онда рече да, пошто су двојица, могу добити посао чувара. Човек помилова пса и ступи на дужност. Преко дана су спавали, ноћу обилазили градилиште. Шетали су дуж гомиле цигала, купа цакова цемента, поспалих дробилица и компресора. Пас би повремено пустио продоран и дуг урлик, као упозорење лоповима, или тек онако. Градилиште је расло, а све цигле и црепови били су на броју. Једног лепог дана човек и пас реше да прошетају, обиђу старе трагове. Задовољно, лењо су се вукли дуж тротоара. Направили су круг и полако се враћали на градилиште. Требало је прећи још само широки булевар и бити у својој тврђави. Дремљиво прелазећи улицу, нису приметили аутобус. Возач, бирајући између човека и пса определио се за животињу. Човек је кришом сахранио пса у кругу градилишта. Као споменик без знака. Наставио је да чува градилиште сам, повремено би пустио продоран и дуг урлик.

Андрија Стануловић
Пирот

СУСПРЕТ

Суспрет није био уговорен. Он је био неизбежна путарина, записан у књигама живота, без прецизираног сата и дана када треба да се догоди. Обукла је свој најсвечанији комплет, сукњу од дебелог твида и жућкасти сако, стар две деценије, ношен искључиво у посебним приликама, неисфлекан. Уједно, то је био и једини који је имала, што јој је веома сметало, обзиром да на свим фотографијама, са туђих венчања, крштења, испраћаја, изгледа потпуно исто.

На вратима безимене кафане је није сачекао нико познат, а она није ни очекивала иког. За столом је седела сама, присећајући се метода за позивање келнера, с обзиром да га у видокругу није било. Није било ни гостију. Црвени, карирани столњак, био је рупичаст, обгорео под неумољивошћу цигарета, и са видним поремећајем идентитета подсећао је на миље. Непозната рука извезла је ситне цветиће, како би камуфлирала или, још боље, сакрила поједине рупице, мада прилично неуспешно.

Напокон, устала је и скувала себи горку црну кафу, а у неосветљеном, увученом делу шанка, руком напипала стаклену флашу прекривену паучином и усула себи дуњевачу до врха поголеме чаше. Била је спремна за сучељавање са светом. Стајаше непоколебљиво, она и он, попут два јарца из басне, али посред његовог брвна. Она, исхабаних чизама од говеђе коже, тела које је заударало на непокор и он, ускогруди свет, са патрљком место срца,

непоправљиво воњајући на себе. Није гутала кнедлу, нити оборила оштар поглед, можда је само јаче прибила своје коцкасте штикле уз под.

Бип, бип, бип! - зачуше се откуцаји некакве машине и галама, око себе је осетила ужурбаност.

-Сестро, она се буди, израња из коме - рече уплахилено, али уморно, старији мушки глас.

-Скоро је две године прошло од несреће. Такав пад са моста је тешко преживети, имала је много среће.

Љубомир О. Вујовић
Београд

ВОЉА ВРЕМЕНА

Знао је да је одабран. Још од малена, наслутивши своју посебност, по васцели дан би замишљено лутао пољима. Стасавши, водио је стадо подаље од осталих пастира и у тишини пашњака промишљао тражећи одговоре све док се не учврсти у вери да је предодређен за неку велику животну улогу. Већ тада је могао што други не могу. Разговарао са биљкама, усмеравао овце цоктањем, шапатам смиривао разјарене псе, на испружену руку птице му слетале. Умео је и (што никад ником не рекао) да чита знаке времена расуте свуда око њега, у травкама, кори дрвета, касном цвату, лету пчела, шуму ветра и неприметном пулсирању земље.

У животу чуда не постоје, мрмљао би на злурада запиткивања доконих сеоских спадала. Све се одиграва у складу са вољом времена. Њу не можеш променити... Ни преварити. Па зар је могла бити случајност то што се баш он родио а не неко други? Чак и да његов отац није живео, он би се зачео. Зато што је одабран, зато што је време тако хтело. Једноставно, то се морало догодити. Као што сунце светли дању а месец ноћу. Све извире из воље времена и нестаје враћајући се времену. Време је амбис, бездан, нигдина, оно ствара и живот и смрт, одређује мисао и сваки корак чељадета. И његов час ће куцнути, видеће се разлог његовог постања. Био је убеђен у спознато и, остављајући подсмехе иза себе, равнодушно одлазио сигуран у своју мисију.

Понекад, пред починак, промотавајући мисли

покушавао је да пронађе неки наговештај, да проникне у оно шта му је намењено. Отварајући прошлост пратио би кораке још од првог памћења. Присећао се снова, нестварно стварних, оних који су наговештавали доцнија збивања, ал никакав сигнал ни у њима не пронађе. Не докучивши недокучиво чекао је остајући непоколебљив у свом убеђењу.

Безгранично верујући оном што му је воља времена наменила, у очекивању задатка, никад се не ожени. А било је прилика.

Смењивали се крупни догађаји, суше, поплаве и епидемије, а он је све то (одавно предвидевши) мирно посматрао и чекао знак.

Како би која пошаст наишла, селом се ширила подозривост. Сментао им је тај његов спокој, почињало би меркање испод ока. Ту нису чиста посла. Кретала су говоркања да има моћ, да слуги неслућено, призивала се изгледела сећања поткрепљујући тврдње наивно измаштаним догодовштинама. Но, што због његове добродушности, што због својих заокупљености, кратко трајући, попут прашине говоркања би се брзо слегала, а до њега никад ни не дођоше. Живеће тај триста година, говорили би кад све прође, Бог му дао да нема брига.

Једину промену је приметио тек у зрелом добу кад му је оно мало учених у селу, некако другачије, просто са уважавањем, почело да отпоздравља. Ђаво би га знао чиме их је дотакао, шта их је то замантрало у његовој визији. Завршивши толике школе одскакали господштином ал изгледа, у дубини душе оставши несигурни, не докучише смисао битисања. Разумео је он њих. Биће људско је као језеро што многе тајне у себи крије, поносно на лепоту, дубоко и силно све док се пуни

бујицама живота. Кад пресуше дотоци и оно се некако смири, упитоми, почиње да исушује. Тако је и са њима. Плашили се пролазности.

Пролазиле године, наваљивале недаће на плећа, но на њему као да не остављаше дубока трага. Крепак и жилав и даље је самовао са својим стадом. Долазио би о сахранама и мало скрајнут испраћао вршњаке, сиромаше и газде, Дон Жуане, докторе, професоре и генерале, док се на крају оставши без исписника потпуно не отуђи од људи. Тек с времена на време, избебуха, појављивао би се у сеоској продавници да пазари. Ретко би коју проговарао. Сажаљевали га, пустињак, сустигла га старост а без порода, сам самцит без иког свог...

Ономад га, поодмаклом упалом плућа, пребацише у болницу. Потпуно свестан одбијао је храну и тонуо у мисли, зар је могуће да је у заблуди био, да му читав живот у залудном чекању прође? Страх поче да се јавља од те слутње промашеног, од преваре, изгубљене вере, све више увлачећи се и тиштећи, њега који се ничег плашио није. Седом стогодишњаку лекари посветише посебну пажњу а он одбојан и намрштен окретао зачекињалу главу и пребирао по сећању тражећи пропуштени сигнал.

Пре но што ће занавек заспати (назревши му осмех у болном грчу), кажу, шапнуо је једва чујно да је видео знак. Пронашао је смисао. Био је сведок, крунски сведок, воље времена...

ПРЕДЕО ДОКАЗАН ПОЕЗИЈОМ

ПРЕДЕО ДОКАЗАН ПОЕЗИЈОМ

Као сваке тако и ове године пристигли песнички радови на конкурс „Банатско перо“, потврђују, без претеривања, узвишену и неизбежну чињеницу да Житиште и Библиотека "Бранко Радичевић" јесу неизбежна и доказана адреса за стваралачке поруке и огласе, промишљања и креативно артикулисане одзиве, у разним књижевним жанровима (поезија, проза, афоризам) у овом времену.

Сумаран поглед на тематску и стилску укупност песничких радова говори о томе да се активан и актуелан лирски субјект још увек налази између поезије као украса и знака поезије веристичког инцидента, стремљења и реаговања, дрхтања, речитости и жестине документарног и свакодневног.

Глобалним сагледавањем укупног корпуса пристиглих радова, посебно њихових тематских усмерења и инвокација потврђује се ововременска

песничка осетљивост и „нова мисаоност“ која је, без обзира на индивидуални и духовни ексклузивитет ауторске себи окренутости, део неуротичког и предела и времена. Тај црно-бели, манихејски исход историјског, постисторијског, постполитичког, индивидуалног, универзалног, националног и космополитског још увек је траг оних убеђења које поезија покушава да надвлада снагом креативне енергије, нове ангажованости а не редукованог дијалога на ванвременско самозатварање. Тако се и критика поезијом бави или у трансу фетишизације њеног формалног статуса или, супротно, више са становишта ванестетских референци из којих проистиче или које ре-креира.

То, наиме, у конкретном смислу значи и дијагностицирање две глобалне поетичке матрице.

Једна следи традиционални начин освечањеног говора увек у вези с лично инаугурсаном важношћу теме и то за собом оставља трагове и на значењском и на стилском плану. Реторичност, ретко успешна или никако успешна транспозиција лирских афоризама подложних понављању општих места и, понекад допуштене популистичке логореје у коначној рецепцији чини лошу услугу и подстицајној оставштини, испразном реторичношћу и доводи до инфлације оних песничких порука који су део националног памћења, певања и културе.

Друга страна је, пак, последица бизарне демистификације, несадржајног порицања па и квалитативно недефинисаних концепата, свођење песничког говора и поезије на „графитни штос“ или реперски рефрен без естетичких референци и претензија да се досегне статус *песничког текста*.

Али, ова се уочавања могу, наравно стећи и увидом у комплетну, објављену и обзнањену данашњу српску песничку праксу и зато оно што је за овај песнички конкурс битно, ваља нагласити да га одликује збиља непритворена ширина и тема и стилова, оригиналних истраживања, формално естетских поступака, домета и открића.

Дакле, пристигли песнички радови на овогодишњи конкурс Банатско перо, повод су изазова оне, условне објективности која полази од чињенице да се судови и уочавања, закључци и одлуке утврђују на конкретном, прочитаном узорку а не неком искључивом читатељском умишљају. То је, наравно, кардинално обележје поступка али и обавеза приликом сваког жирирања и селекционисања. И овај конкурс показује трајну тежњу поетичког - *покушај досезања речитог осећања и осећајуће речитости.*

Кад се поетско доведе у стање текста, у песничко, тада настају, условно говорећи, егзактне естетичке ознаке и квалификације. Ту се демистификују неестетска уверења и о томе да је узвишеност теме прилог аналитичкој недодирљивости без обзира на стилску, креативну, версичку конкретно показану стваралачку вештину.

У пристиглим радовима као креативна врлина уочавају се и тематско стилске разлике, па тако имамо песме писане традиционалним везаним стихом, које са различитим достигнућима, успевају да преброде самозаслепљеност узором и литературом али и да свежом индивидуалном метафором, креативно разложно подрже интимну тежњу и исказ поштовања према поезији као свечаном тону и говору.

Ту су и врло занимљива, у прилазу и артикулацији песме које у слободном стиху следе снажну ауторску епифанију, интимну тензију између спољашњег и унутрашњег света, појединца и времена, личног и вечног и ту је тематска премиса или исходиште пронађено у љубави, вери, у самоћи, неиспуњењу, тежњи или у дрхтању, радости, тузи или завичају, митовима свакодневнице, психолошком самоевидентирању и социјалној апокалипси.

Ту су и песме неорефлексивног обележја, у којима су богате и реторички разноврсне референце, према Богу, Истини, правди, љубави, народу, слободи завичају, добром и злу, вечне теме или теме вечности.

Велико и пријатно откриће су песме које, не по модним, „фенси“ редукованом афектацијом већ изузетно убедљивом и песнички ефектном онтологизацијом настају као исход обраде свакодневних митова, видљиве или невидљиве али упечатљиве и асоцијативне узорке иконографије чисте стварности.

Ту је превазиђен онај ниво квази о необичавању који веристичко и песничко банализује, своди на адреналинско опуштање, украшавање рођенданских забава и „фејсбукова“ или реперско дрндање заумне вуне.

Снажно осећање и слободна индивидуална прерада личног поимања живота ограничени су само мером креативног статуса. Ту се може бити и апсурдан и радикалан и преотворен и слободан у оној мери у којој не издаш сопствени договор са својом песмом, узвратиш јој много више од инцидента, штоса и сујете.

КОНКУРСНА ОТКРИЋА

Песма *Како настају моје песме* успешан је и оригиналан пример нечега тако ретког као тема. Песма одмереном лирском мудрошћу утврђује психолошко креативни и чулни простор у ком се дешава инспирација и сусрет са сопственом песмом.

Песма *Народ наш* свежом метафориком и исказом препуним убедљивих песничких слика, поетски и појмовно откривалачки, подстиче трајност родољубља и његову чистоћу у индивидуалној васиони.

Песма *Носталгија*, попут кантилене али и експресивног дитирамба успешном поетском нарацијом спаја универзалну садржину завичајности и самопрепознавања.

Песма *Урбани хаос* Версички вешто и слојевитим, садржајно воајерским поступком приказује живот и различитости његовог претварања у видљиво и догађаје кроз вертикални поетски *швенк* спратова вишеспратнице.

Песма *Завет осећајности* наглашено је духовног карактера. У исказу и стилу она попут библијске индигнације из *Књиге о Јову* снажном експресијом, свечаним, сонорним тоном исказује знане и недокучиве силе којима је појединац и подстакнут али и омеђен.

Песма *Бранко Миљковић* исписана је у строгој сонетној форми с акростихом. Форма није омела убедљивост исказа.

Песма *Мирославу... гаравом* плаховито је искрена посланица песни и духу Мирослава Антића, преображена у чулне исходе у којима се маркира равничарска бајка.

Бежим је песма наглашене индивидуалности

саопштена у тоталитету обраћања и самоанализе. Значења су осенчена али исказно функционална.

Песма *Своја сам казна* благом и артикулисаном унутрашњом нарацијом уз комбинацију семантички убедљивих исказа и пратећих песничких слика. Метафорички преображава митску шифру *пања* и асоцијативно се шири у универзалну поетску поруку.

Буковски, Тома и ја, на први поглед плашна и једносмерна у својој документарности и идиоматској једноставности врло је репрезентативна песничка аутоиронична микроесејистичка али и апартна парадигма о бићу, времену, митовима, феноменима и пролазности. Средства која се користе у версичком поступку су ововременска и нису помодно репортажна већ врло прецизно и одмерено функционишу у песми која изузетно комбинује речи и празнине, знаке и подтекст.

Песма *Мој Банат* је песма у којој се на целовит начин себи окренуте рефлексивности, интимним дијалогом са сопственим бићем преплићу сећања не само као слике већ и као означитељи љубави и снова.

Прашина родног села је носталгична, рефлексивна песма у којој песник успешном градацијом сећања, слика и емоција оживљава дане свог детињства и ране младости.

Песма *Ткање снова* јесте пример како ритам и обавезујућа рима не могу спречити нити омести песнички исказ који је језгровит, питак, светао и читак.

Песма *Даљина* као на фону поетских акварела Блока или Фета, у широком исказном замаху антропроцентрично преобликује предео и биће у њему.

Песма *Осврни се* на први поглед непретенциозна и лирски пригушена минијатура као да превазилажењем

„начелног хаику-а“, снагом упечатљивих слика у јасном исказу одаје убедљиву целовитост.

Песма ***Орах***, веома је успешан пример убедљиве и концентроване, епифанијски супериорне, донекле кратке песничке форме. То прожимање вечности и тренутка, самоће и присуства, лирског субјекта и екстеријера, појединца и света, сопства и мноштва, мајсторски се „прошива“ астралним дијалогом „како са васељенским тако и са самим собом“. Изузетно се у овој песми рефлектују речи и празнине, оно између појавног и између редова, унутрашњи монолог и дијалози споља. Кристални језик и песничка слика и све то мајсторски спроведено као стиховани микродраматуршки *зен коен* или запис који и филозофску конвенцију доводи у стање фрустрације. Кристални концентрат узбудљивог унутрашњег излагања, до сваке се речи долазило стваралачким истраживањем и оригиналним версификацијским трудом. **Најбоља песма на овом конкурс**у.

Песма ***Божја ноћ***, исписана је мудро елеганцијом лирског субјекта, духовно посланство инвоцирано на свеж и личан начин, далеко од стереотипа, комбинацијом формулисаних емоција и сазнања, универзалног и личног.

Песма ***Судба књиге***, пример је поетскоинтелектуалне персифлаже у којој се начелни херметични фон, осетљива и асоцијативно комуницира комбинацијом, након поновног читања, регистроване ироније и аутороније али и софистициране ангажованости.

Песма ***Дан и ноћ*** пример је боемске преотворености и условно речено, заводи својом

примарном интонацијом и хитрим слапом певљивих слика.

Песма *Сит гладном не вјерује* жестоки је версички игроказ на фону савремене социјалне катаклизме, зацељена убедљивом микро-драматургијом и поруком која прераста општа места.

Песму *Савришена олуја* одликује снажни духовни набој и интроспективна рефлексивност.

Песма *Мук пролазности* изузетан је пример како се нека трајна тема може исказати на нов и особен начин. У ритму мало убрзаног или отежаног „дисања“, сећајући се или призивајући, аутор (ауторка) комбинује поетско семе промишљања постојања и тако постиже битни песнички дигнитет. Метафоре, микро описи, чулни цитати и открића делују као златна плева која као на голом старом зиду од набоја слуги ново тло, уз резигнацију која је поетски разговетна.

Песма *Смрт Вује чобанина* пример је успешне гротеске у комбиновању животних, иконичних слика и детаља и сонорне музикалности.

Песма *Шта то знам*, успешан је резултат комбиновања езистенцијалног унутрашњег монолога и спољних детаља, знаног, прочитаног и стварног, чулно верификованог. Поступком редуковане *camere obskure*, уз повремене реторичке обресе, ауторски се исказ утврђује и у постигнутој атмосфери, подстицајним асоцијативним нијансама и условном завршницом која цитатом (Црњански), ефектном семантичком контекстуализацијом, изазива рецептивни брид, оно што је, збиља, домет поезије. **По квалитету одмах иза песме *Орах*.**

Песма *Бондаге*, је пример етичке ангажованости, запитаности и самозапитаности у времену хаоса где, као

и увек песник неизбежно осећа кардинални значај или потребу спасења и самоспасења.

Песма *Николи Васићу Тополовачком*, људска је и отворена, једноставно и одмерено стилски артикулисана као искрена посланица која на фону биографије гради опште вредности, дозив живота.

Летећи пољупци, духовита транспозиција СМС поезије, сигнатура треперавих стихова и порука из мобилних телефона.

Песма *У манастирском дворишту* изузетан је пример лирске мудрости, версичког умећа и осећаја концентроване снаге поетске поруке.

Ољуђеном страшћу опстанка, жестином слика и експресијом порива и уверења исписана је песма *Давно, тамо далеко*.

Поезија је између осталог и потврђени доказ да наше физичко и духовно биће, без обзира на околности, не почива у црно-белом пределу. Она је стање исконске слободе и у свим димензијама стварности она идентификује сусретни знак појединца и мноштва, бесконачности и коначности, знаног и непознатог, божанског и дубоколичног. Зато своју песму човек најбоље и најизвесније пише сам. Поезија је и осећај слободе и осећај циља, и прибежиште и авантура, време садашње али и сва времена која су минула па чак и она која следе. Освајање лепоте у поезији је истовремено и тегоба и почаст и радост и искушење. Све то поезији омогућава то стварање *нијанси у пределу*. Оне су могућност и писања и читања, зова и одзива, тражења и открића. Оне чине богатство и свести и душе, у мноштву и самоћи. Јер речи у природи у материјалном смислу нема као светла, звука, мириса и додира. Речи се у тим

нијансама и срећу у чину писања и читања и као улаз и као излаз. Људскост и избављење. Путовање и откриће.

У овој књизи ови су радови пред вама, доживите читањем у њима и личну лепоту и себе саме.

Радивој Шајтинац, књижевник

Зрењанин, септембар 2013.

**Биљана Грошин
Меленци**

КАКО НАСТАЈУ МОЈЕ ПЕСМЕ

Када надођу као плима,
танане крхке речи
или тврде и тешке,
уткане у недовршену мисао.
У дугој или краткој реченици,
и ја, као иразбарушених коса
бркати песници,
или, баршунастих лица
као иње, песникиње,
ту, тек створену замисао
виђену на небесима заталасаним
облацима, или на чистом плавом небу,
записујем на маргинама новина,
на ковертама добијених
или не послатих писама,
на искинутим листовима
полуисписаних свезака,
на полеђини потрошених
календара, у роковнику,
у блоку, између цртежа,
на пак папиру,
на страницама омиљених књига,
у парку, на клупи, у аутобусу,
на коленима, за радним столом,
између љубави и нељубави,
с тугом, бригом или болом,
у току гледања утакмице, или кувања ручка
и савијања гибанице, зими и лети,
чекам да права реч однекуд,
на празне странице, слети

Слађана Обрадовић
Ниш

НАРОД НАШ

Открива дивље руже
Умножава звезде и страхове
Па праведно Сунце дозива.
Најпре на путеве креће
А онда слеће на кровове
И уморним гласом говори:
Огањ, ноћи смо,
После мрака, светлошћу
Стопићемо се.

др Љиљана Фијат
Нови Сад

НОСТАЛГИЈА

О, поља мака у Аржантеју. На влатима трава трепере
жена и дете у шетњи.

Атоми њихове крви су као вишње потопљене у мед.

Неодлучна светлост дели их од цвећа боје неба
по сунчаном дану

и мрља црвених цветова на нежном поветарцу.

Тамно зелено дрвеће у даљини пландује и
позива њихове душе у госте.

Жена са сунцобраном и дете на платну –
боголика замисао,
дрхтава од нежних мириса.

О, ливаде, на којима, као кроз трње,
плаче моја чежња за завичајем;
немоћ пред сутрашњим даном у туђини.

Над равницом и на брегу мноштво булки и небеса,
у даљини.

ЗАТВОРЕНИК НАДЕ

Увек исто јутро, једнако гађење.
У молитвама, од пламена мучен и понижен.
Огорчен, у страху од оног што ће уследити.
Са црвеним криком хрпа мртве прашине.
Свет претворен у камен. Умртвљено поверење.
Разнесена тела у бомбашким нападима:
Њујорк, Лондон, Мадрид, Багдад, Бали...
Теглиш ли их својом душом?
Тероризам је пословни подухват,
наредбе у друштву од бар пет до седам људи.
Идеологија: страховладати.
Осећај неутврђеног датума рока;
мртва деца у наручју, сравњени домови,
руке, загрљаји напола прекинути.
На месту издељеном решеткама на неправилне комаде,
са сечивом испод коже и надом
коју ни врисак не сме изрећи,
има ли ко да на Гвантанамо ватру пошаље?
И радостан и несрећан се спасти може.

Миодраг Мио Лазаревић

Пожаревац

УРБАНИ ХАОС

Гледам са терасе
испод и изнад хаос
четврти спрат је чудо
од њега и доле и горе
као на филмском платну
ређају се слике разне
трећи спрат бије жену
пети љуби љубавницу
с другог скочи човек салто
остао је без посла мортале
са првог баба гледа
како се у приземљу
стежу двоје заблуделих
пијанац залива фасаду
клинци играју баскет
мирише печена паприка
Јесен је, шта да се ради?

**Веселин Гајдашевић Шљарков
Фекетић**

ЗАВЕТ ОСЕЋАЈНОСТИ

И пред Светим Павлом и пред Петром,
Рекао сам и трави и гори,
Како не дам да снови ми ветром,
Нит' љубави жишка да сагори,
И да нећу сумње својој јави,
Рекао сам и гори и трави!

У Крст заклет и у Олтар Свети,
Рекао сам и цвећу и води,
Да свом ћу се силом одупрети,
Свакој али ка Нама шта ходи,
И да ником пред колена нећу,
Рекао сам и води и цвећу!

Да стазом ћу Господњих Врлина,
Рекао сам и сунцу и сени,
У част Хлеба, Љубави и Вина,
Сав Благослов што дарују мени,
И не желим ка другом врхунцу,
Рекао сам и сени и сунцу!

Не дам да ме купе златом слепим,
Рекао сам и диму и ватри,
Па да после над судбином стрепим,
И над њоме да душа ми снатри,
Не дам парче пролећа за зиму,
Рекао сам и ватри и диму!

Да што волим бранићу до краја,
Рекао сам и нади и срећи,
Јер не умем Небескога сјаја,
За ризницу блага се одрећи,
Он ми само дом спокојан гради,
Рекао сам и срећи и нади!

Оставити Праг Предака Славних,
Рекао сам не умем и нећу,
Што због Светих Књига Староставних,
Што због снова што значе ми срећу,
И док живот могу да разумем,
Рекао сам... Нећу и Не умем!

Саша Мићковић
Рача Крагујевачка

БРАНКО МИЉКОВИЋ

Баш често буде да такве бунтовне,
Расточи време у прераној смрти.
А да лобању црв мржње проврти,
Над којом ветар у вечност те зовне.

Којим си оно ватрама плануо?
Окамењеним песмама се сплео!
Можда те усуд и младог уклео,
Ил' си им горко у лице лануо?

Људски је да се некада и снева,
Коб је да овде и глас оболева.
Оглухни хуком, јер јака реч уби.

Врх Загреба се диг'о тајни вео,
Иако бешен, унижен, блед, бео,
Ћутиш, а Жена и мрвог те љуби!

Даринка Крунић Бјелица
Обреновац

МИРОСЛАВУ...ГАРАВОМ

И када сто пролећа мине
Твоја ће Те равница снити,
јер, она је Твоја мати,
јер, њен си као вечни клас жита
на златном длану поља.
Њен, као зов птице останице
коју југ никада дозвоао није,
која је гнездо за своје птиће
на дедином крову, на крају шора
скрасила за сва времена.
Памте небеса Твога Баната
свога златоустог путника
са звезда, онога дивног који је
„сав од светлости створен“.
И зато смирен и благ ко вазда буди -
тамо негде међу звездама.
И намигни каткад да знамо
да си још увек наш.

Милан Вишњић
Кучево

БЕЖИМ

Бежим
од свих врста огледала,
било она велика или мала,
јер страх ме да погледам у очи
уморној жртви сопствених идеала
Игноришем светларник
који би да ми опет продају
љубавну бајку, јер могао бих због ње
да замрзим и сестру и мајку
Избегавам оне
који још из даљине личе
на пријатеље моје многе
којима сам бездушно бацао
поверење под ноге
Клоним се старих места,
Улица и календара.
Бежим од свега
што ме на мене бившег подсећа,
ал' не могу од оног што носим,
што осећам, што разара.

Слободан Ђекић
Вршац

СВОЈА САМ КАЗНА

Своја сам казна,
мада нисам спреман
да сечем вишњу огољену.
Пањ је траг,
ја бих да заборавим.
Своја сам казна
што нисам
бацио стрелу пут чела свога.
Тихо сам носио бреме,
грлио мир у малом,
захвалан Богу
што дишемо нас троје.
Песник је, кажу,
смиреност, робија
и гром у рукама.
А гавран,
камен мудрости,
црни човек,
арена и јака реч...
Пањ моје вишње ћути
што своја сам казна.

Милан Илић Маја
Гњилане

БУКОВСКИ ТОМА И ЈА

На једној српској телевизији
 пијани
 (вероватно)
 музички уредник
 емитује мини концерт
 генијалног српског певача
 Томе Здравковића

 Пијемо из исте флаше
 Чарлс Буковски
 Тома
 и ја

И није чудо што ме брзо напише

 Ко на овом белом свету
 боље пева и пије
 од њих двојице

 А онај уредник са телевизије
 већ два сата емитује
 мини концерт Томе Здравковића

 Притиснуо човек
 (вероватно)
 погрешно дугме
 и иде поново Томин концерт

Тог уредника треба хитно сменити
и поставити га за главног уредника

Тај брате зна
шта је песма

рече Чарлс Буковски

Тодора Шкоро
Београд

МОЈ БАНАТ

Шапућу ли још равнице
класјем жита и бескрајем ораница
као некад?
Роморе ли шорови у сумрак
док се у тор враћају стада са пашњака?
Звече ли прапорци на вранцима недељом
у поворкама свадбеним
и погледају ли се још крадом
са пенџера млади?
Звоне ли звона црквена да огласе
да неког више нема?
Је ли у коров зарасла
или се од чекања уморила и поклекла
изба малена на крају села
чекајући ме да се вратим?
Да ли ме још памти равница
као њу ја?
Или су јата врана, тешка суморна
заувек све прекрила?

Благоје Чоботин
Темишвар, Румунија

ПРАШИНА РОДНОГ СЕЛА

Газим прашину коју сам
као дете у ветар сејао:
топове из ње вајао,
исписивао
словима и бројкама,
цртао
и просијавао
као насушно црно брашно
у којем је хлеб растао
налик на златне власи
девојчице,
која је на четрдесетоднев
извор проливала,
а црвену јабуку у недра скривала
да јој образи румени буду
као нова
још неначета зора.

Газим прашину родног села.
Корак по корак -
клица по клица
корена зараслог у
огњиште и колевку,
колач и икону,
избледелу породичну слику,
у кућни праг
што израста у хумку гроба.
Над њим кућа прадедовска.
Под њим клетва неизливена.

Милош Милићевић
Добој, Република Српска

ТКАЊЕ СНОВА

Ко бива позван за свједока
немуштим језиком влада
Ко тражи савјет од пророка
нек буде спреман да страда.

Ко гледа оком свица
тај дању да не ходи
ко свира на харфи без жица
тек треба да се роди.

Ко јечам меље на длану
хљебове ко Христос дијели
можеш га привит на рану
смјеста ће да зацијели.

Ко сјеме маслачка чува
за срећу ил не дај боже
дјечи опанке обува
од перја умјесто коже.

Ко звијезде по јастук меће
сновима јаву пише
у сну умре од среће
док пјесник у њему дише.

Ко мјесец са дугом споји
а гриву од облака плете
стрмоглав насмијан стоји
на радост цијеле планете.

Миодраг Тасић
Доње Сухотно, Житковац

ДАЉИНА

Из далека кућа увек јаче сјају
а цвеће у башти шаренијих боја;
у даљини трава зеленом се чини
и Сунце не пржи већ топлином мами.

Прљави поточић реком се прикаже
коприва и трње друкчијим се виде,
крекетање жаба ветар изокрене
па се пој славуја ушима дочара.

Ни тараба трула не цвили од бола,
завијање паса отужно не звучи.
И сви људи леви, стамену и благу
ко да шире руке у загрљај братски.

Што се даље гледа, слика ти је ближа
а машта предочи жељене обресе.
Поглед преко брда зеницу овлажи,
замагљеном оку извор је у срцу.

Ђурђија Перуничћ
Пожега

ОСВРНИ СЕ

Дохвати и сачувај
на длану делић ветра,
осврни се и погледај,
на стабљници вилиног коњица.
Осврни се, погледај, потражи,
оне улице обасјане сунцем.
Запитај их куда воде,
кога чекају?
Напиши писмо срећи,
графитном оловком,
што лагано клизи,
по папиру.
Осврни се, погледај око себе,
погледај у мир,
погледај четвртину туге,
заборави је.

Томислав Ђокић
Параћин

ОРАХ

Стасава орах
у зеленој лобањи,
мањи од срца
веверице.

„Напусти кућу!“
- шапућу му
птице.

Но, орах,
тврдоглав,
оклева.

Омамљен небом,
жели да буде
шева.

БУШКО БЛАТО

К'о да га измождала вариола,
згрчен од бола,
предео ћути.

Пролеће, по чему да те наслути
проклета кукавица,
једина птица?!

Давно заборављена гувна
на тврдом рамену Дувна.
Камени пољубац неба.

Како доћи до хлеба
где жбун из камена вири
к'о да се пустиња шири?!

А човек ипак чека
боља времена нека.
Мрешка се Бушко блато.

Можда баш зато, век по век,
тежак од камена тврђи,
од глади тражи лек.

И сенку дрвета тражи,
ал' Месечеви пејзажи.
Ипак, њима се дичи!

Да л' на врлину личи
из Бушког блата муљ,
где судбина је жуљ?

Покорна Шуичка река
узалуд сања траву.
Од стида сагиње главу.

Горан Гаталица
Загреб, Хрватска

БОЖЈА НОЋ

Време мирише на козији сир,
можда на ратне двојбе
или горући грм Сахаре...
Ништавна је пустиња,
која покуша схватити патњу и крст...
И јуче и данас,
све је стало у мени.
Октавијан је сијао страх,
а ја се склупчао
у пешчану дину.
Рим је нестао у пепелу.
Рекох: - Ово је Божја ноћ.

СУДБА КЊИГЕ

на хеликонском врху мрака
књига без публике
у притајеном часу
загрљај свој дланом тражи
с једне стране амплитуда без одговора
с друге стране интернетска позорница
одвојена читања
застиру паукове мреже
тек пљускави заклон за белетристику
у ували Комиже гута
преплануло тело срећника неког

Александар Милета Деветак
Врбас

ДАН И НОЋ

Ћутљиви цвете сличан си усплахиленој жени,
времену овом, најсличнији мени све што
се мења тебе криви.

Дан си, ноћ у ходу мом, гласу, сета у звуку,
на сунцу дечија пега, ведрина што протутњи
ухом у часу, на лицу осмех, на оку мрена.

Кад већ једну боју знам, другу дугину
боју имаш, сутра не знам шта то више значи
ужарен ми ево пред очима титраш,
бокор сумњи страхом ме мрачи.

Очи боље горе од светла Булевара,
нерви гудну живље од тамбуре,
немир урећ неће, вештина метла,
разлози срџби са временом не старе.

Милојка Бандука Јововић
Подгорица

СИТ ГЛАДНОМ НЕ ВЈЕРУЈЕ

Нова година.
Човјек и пас
На контејнеру
направили сцену.
Зинули
Изнад оглодане
Кости.
Запјенили...
Гркљан уз гркљан.
Зјенице се шире.

Глад развалила уста...
Гризе пса и човјека.
Гола кост
Зубе поломила,
Пријатеље завадила.

Друштво за заштиту
Животиња
Потресе душу...

Азил паса реагује,
Док човјек
На контејнеру,
Учи да режи,
- Сит гладном не вјерује.

Тања Ђурђевић
Велико Градиште

САВРШЕНА ОЛУЈА

По нама се замотава крупно.
Зацело округло.
Како би другачије могло са собом да нас
спаја?
Као два дивља коња пропињемо се у ругло
још једног покушаја бега.
Још једног промашаја.
Устајем и падам. Оно ме клупко свлада.
Проповедника се сетих.
Речи ме његове јеже:
„Не тетоши се, тако, страх.
Страх се у срце забада
па му се сваки уд коњима на репове веже.“
У формацију стају новоокрупњали џинови.
Крени. Ишчупај слабуњав мишић.
Стеном га замени.
Не ломи копља залуду.
Залуд шиљати клинови.
Окамени. Да се бар на кратко умилимо
стени.
Свети Илија се мршти.
Натуштене су му веђе.
У судијској тоги олабављене лукове буди.
Стрелама гледам у очи. Једна ће да ме пређе
уместо стручка цветног.
Да је привијам на груди.

Голорукост је принцип кога се морамо
одрећи.

Како би другачије могло по себи да се јача?
Изгурани из реда оних који маштају о срећи
изгубили смо чланство у братству
ветрењача.

И грмаљи горостасни формацију напуштају.
Чудно клубе одврзло се.

Одскакутало преко.

Проповедниче, где си, да олују приводиш
крају и проповед одржиш.

Ако је преживео неко.

Све што је имало пругу, ишчашило је шину.

Пролазно време за издисај,
нико није прописао.

Као два дивља коња,

пропињемо се у тишину

за репове спремну.

Комадајући сваки смисао.

**Весна Керечки Шарац
Батајница**

МУК ПРОЛАЗНОСТИ

Под трулим патосима

Роваре сећања

Земља увукла у себе

Траве мирисе

Ходају сенке

Зидовима столетним

Постојања нит

Посејано рађа семе

Стопала утиснута

Огледају трагове

Стазом времена

Посутом смиљем

Купиново вино
Огризло руменило душе
Од сивила краде
Сафирну боју неба

Из утробе се буди
Уздах лелујавог жита
Милују додиром
Напуштене оранице

У класју треперавом
Заноћиле злослутнице
Мук постаје
Једини разговор ветра...

Горан Мракић
Темишвар, Румунија

СМРТ ВУЈЕ ЧОБАНИНА

Ко то плаче злом долином
за проклетим чобанином?

Крик му нико није чуо
распорен је погинуо

сви ликују, свима лакше
али неко ипак дахће.

Цмиздри цукац – верна хуља
и дим црни што се куља,

плаче туце сувих кожа
и оштрица кратког ножа,

куне јарак, љута јасла,
догорела пљуга, згасла,

мушица у мутној чаши
жута ракија у флаши,

секира што балван цепа
убога штала без црепа,
сузи око мртве чапље
и крв што са бритве капље

стара греда, оцак трули
од гаврана вест су чули

овчја канџа ритам лупа
гладног вука док черупа

прогутала црна тмина
Вују – лудог чобанина.

**Мирослав Стаменковић
Лесковац**

ШТА ТО ЗНАМ?

да скувам јело, то знам:
пасуљ, пуњене паприке, купус и паприкаш!
добро, није неко знање,
ако знаш једно, идиот си ако не би знао и друго
Значи, по „његовој“ логици: Никада нећу остати гладан!
да, ту је и занат:
помало зидања и тесарије
Опет: Никада нећу остати гладан!
Колико ли је њих пропало оваквим резоновањем?
Није тешко открити: МНОГО!
Узимам цигарету и размишљам:
да ли да једну кутију поделим на пет дана (до наредне
пензије),
или безбрижно пушим по вољи, а остале дане истрпим?
одлуке... нема!
Био сам и до библиотеке, кажу: „Попис, може само једна
књига сада, жао ми је, хмм...
Мирославе“,
„Нема везе...“, оншалантно ја
али, срећом,
сместили су три дела Црњанског у једну књигу
и то, баш оно што *ми треба*,
јер, ево почетка:
**„Јесен, и живот без смисла. Провео сам ноћ у затвору са
неким Циганима. Вучем се по каванама. Седнем до прозора и
загледам се у маглу, и у румена, мокра, жута дрвета.
Где је живот?“**

Милош Живановић
Купиново

БОНДАГЕ

Имаш ли и ти пејзаж у магли
Где би био просто срећан
Па левитираш над живим блатом
Док ти трње речи сече гениталије
А ветар што љубиш дува жилете
Имаш ли и ти пејзаж у магли
За који ход је вредан падова
Изгребаних колена пред богом
Твоје душе, ничије више
Имаш ли циљ који оправда средства
Имаш ли и ти пејзаж у магли
Који тражи труд већи од трудова
До ког се стиже мрачним шумама
Да ли је пејзаж језеро глечера
Који се топе расутим бисерима
Мокрим бичевима косе
Нагог бића које прича другим језиком
Имаш ли и ти пејзаж у магли
Кад зажмуриш, преведи га
Имаш ли и ти пејзаж у магли
Да ли гори ватра док га љубиш
Да ли пуца жар на све стране

Пејзаж у магли
Увезан
Игленим ушима без краја до бескраја нити
Имаш ли и ти

Биљана Димитријевић Мартинов
Зрењанин

НИКОЛИ ВАСИЋУ ТОПОЛОВАЧКОМ

Човеку, песнику и сликару

Никола,
колико само лавље снаге у Теби има
док се стиховима од свих опрашташ?
Већ рањена срца повређујеш свима.
Покушај да се надаш и бар мало машташ...

Васићу,
са кичицом прођи испод шарене дуге,
насликај небо, птице и сунчев сјај.
Растерај бојом мутне облаке туге,
Твоја мисија окончана није, знај!

Песниче,
сви они који Те поштују и воле,
љубављу и са пуно добре воље,
Богу се свемогућем дубоко моле -
учиниће да Ти буде много боље.

Уметниче,
саткан си од боја, поезије и лепих речи.
Лепота Твоје душе никада неће проћи,
а Бог ће злу судбину морати да спречи -
јер другачије не може и неће моћи.

Пријатељу,
освануће дан када ћемо
заједно отићи на пиће.
Ти ћеш нам читати тада песме своје нове,
срећни јер ће свако јутро
лепше да нам свиће
и мирно ћемо живети и
сањати најлепше снове...

* * *

Никола,
а једног, далеког дана,
кроз плаветнило мило,
наћи ћемо се и лебдети заједно
и читати стихове...
Сећаћемо се како је некада давно било,
и нестаће заувек патње, бол и страхоте ове.

Марија Вујовић
Бечеј

ЛЕТЕЋИ ПОЉУПЦИ /sms пољупци/

Слетела сам,
пољубац из Москве.
Ђука је слетела у чудну земљу Мексико,
пољубац.
Били смо вечерас на мом поклон концерту,
Британска филхармонија и Вивалди,
веома, веома лепо.
Љубим вас!
Сутра стижем у Београд,
па се чујемо, љубим вас.
Саша је на Тари,
ја сам у Ровињу,
грлим вас.
Анђа стигла у Петницу,
чујемо се, пољубац.
Ево мене, из Клагенфурта
стигла на Блед,
послеподне сам у Загребу,
па сутра за Београд,
пољубац.
Ево нас у Београду.
Сви вас љубимо!
Лете пољупци с краја на крај света.
Зацвркућу **есемесом**, зажуборе **мејлом**,
а ја бих да загрлим, да пољубим,
без мејла и есемеса.

Јасмина Малешевић
Београд

У МАНАСТИРСКОМ ДВОРИШТУ

Није устанак да је угушим
Плашљиво је ждребе
Што се рађа без рогова
Да пролази кроз купине
Неугодне за образе

Није устанак да је угушим
Љубав је бешумни орао
Који спава на облаку
Орах-сакривен
У манастирском дворишту

Није устанак да је угушим
Кад има мала стопала
Њене су усне месечев дар
Свих некрштених година.

Ракила Радојчић
Суботица

ДАВНО, ТАМО ДАЛЕКО

Остаде само реч и крик узбуркане крви.
Стиснуте шаке би довољне биле
да утихну плач исконске душе
прегажене части, изгубљене груди и међе.
А срце стеже ли стеже
Вид на очима покриле већ поседеле веђе.
И сачувано само слово славољубља
славописа слогалица србовеза Сораба.
Остадосмо неми уцртани на стени
без гласа одоре без стаса.
Непознате ходи
газе нам непокошено сено
А оно бистрооко врело
што из стене сикће
стварајући пену
ко ждребица када јој одузму ждребе.
Кад запени јој крв кроз вене
Од беса и немоћи скочи
жели из стаје да искочи.
Успиње рже док је стеже уже
око врата привезано о колац па цима...
Извор уз жубор у Ибар отече те напиток и сит
песму и музику поља и шума пренеси.
Отићи ћу и заплакати за нама... несхваћенима
привезаћу мараму упалићу свеће
клекнућу молићу дароваћу
на камену манастирском
Грачанице Дечана Љевишке
исконске земље Сораба патићу...
Ја, верна душа косовска...

МОНУМЕНТАЛНЕ МИНИЈАТУРЕ

МОНУМЕНТАЛНЕ МИНИЈАТУРЕ

Конкурс „Банатско перо“, Библиотеке и Клуба књиге „Бранко Радичевић“ из године у годину добија све већи значај и углед, како на домаћој, тако и на књижевној сцени нашег региона. У Житиште, на сваки наредни Конкурс, пристиже све већи број афоризама, међу којима и знатан број веома квалитетних.

Примера ради, Конкурс „Банатско перо 2013“, у односу на прошлoгодишњи, обележио је осетно већи одзив аутора, који су написали тематски разноврсније, занатски умешније, стилски ефектније и естетски успелије „монументалне минијатуре“.

Уочљиво је да је транзициони период веома инспиративан за сатиричаре. Савремени сатиричари не беже од политичких тема, јер немају куда. Власти се мењају, али наши сатиричари остају доследни себи. Они не попуштају и не пропуштају да критикују све што није добро.

Указују на несклад између обећаног и оствареног, изневерена очекивања, бесперспективност, сиромаштво, незапосленост, пљачку народне имовине, социјално раслојавање, страхове од данашњице и сутрашњице, манипулативне механизме медија, неправде које Србији чини међународна заједница, нашу изнуђену попустљивост (*Поставили смо им услов да прихвате све наше уступке*)...

Афористичари који су послали своје радове на Конкурс „Банатско перо“, учинили су то у својим „севчицама“, како је афоризме звао Јован Јовановић Змај, духовито, метафорично, иронично, саркастично, инвективно, алегорично и алузивно. Они говоре директно у завијеној форми и матирају стилским фигурама. Њихови „романи у реченици“ унајкраће говоре о најважнијем.

У пристиглим афоризмима више је критичког, него комичног, више је опсервација о актуелној проблематици, него размишљања о универзалним питањима, више је запажања о мас-медијима, него занимања за непролазне књижевне инспирације.

Велики број афоризама бави се темамама везаним за неуспеле приватизације, нагло и сумњиво богаћење тајкуна, криминал, корупцију, политичко конвертитство, искоришћавање угрожених, примитивизам, необразованост, нетолеранцију, духовну скученост, социјалне девијације... Афоризми с конкурса говоре о заиста широком спектру области, често веома дихотомном, као што су - љубав и мржња, истина и лаж, жене и мушкараци (*Ја сам за равноправност полова, али моја жена неће ни да чује*), Србија и Европа, поштење и поквареност, богаћење и сиромашење...

Домановићеви наследници данас, као и њихов славни претходник, не критикују само вође, већ и оне који иду за њима. Њихова сатира је као криво огледало које ствари деформише, да би их приказало реалним.

На себи својствен, фабулозан и парадоксалан начин наши афористичари промишљају о белој куги која нас завија у црно, исељавању из **Србије** (*Млади су спремни да из основа мењају земљу. Чим добију визу*), урушеном школству, болесном здравству, сиромашној култури, опустошеној привреди, запушеном селу, ријалити програмима (*Набавите гас-маске, како бисте више уживали у новом ТВ серијалу!*), ТВ-сапуницама... У афоризмима доспелим на Конкурс, њихови аутори критикују владу и министре, исмевају тајкуне, јадикују над судбином радника (*Тајкуни су испливали на таласу приватизације. Радници још нису*), парафразирају изреке, пословице (*Српска верзија старе пословице: После кише долази - поплава!*) и изјаве политичара.

Неки од афоризама с овог конкурса засигурно ће наћи своје место у будућим књигама, зборницима и антологијама у Србији и иностранству. Значај конкурса је и што је подстакao ауторе да испишу нове мисли, пружи нешто ново и тако обогате српску и балканску афористику, и сатиру уопште.

Најбољи афоризам тринаестог Књижевног конкурса „Банатско перо“ је:

**Некада је сваки дворac имао дворску будалу.
Сада свака будала има дворac.**

*Александар Чотрић,
афористичар*

**Борисав Трајковић
Сомбор**

**Некада је сваки дворац имао дворску будалу.
Сада свака будала има дворац.**

Доскочили смо ситним џепарошима. Носимо празне новчанике.

Млади су спремни да из основа мењају земљу.
Чим добију визу.

Резултате рада владе нисмо видели, али смо последице осетили.

Тек када смо срушили комунизам, постигли смо социјалну једнакост.

И запослени и незапослени немају од чега да живе.

У Србији неће више бити подела. Лопови и криминалци су поделили све што је вредело.

**Екрем Мацић
Горње Поље, Босна и Херцеговина**

Потиснуо сам конкуренцију. Сад само нас двојица идемо код психијатра.

**Да сиротиња оволико не једе ,
Могли смо хранити пола Европе.**

Након секса жена ми каже:
Види се да си афористичар.

Моја жена воли ноћни живот.
Тражи ме по кафанама.

Морао сам доштампавати књигу.
Први тираж није ни примећен.

Босна је толико мала земља, да немате гдје у њој
закопати ратну сјекиру.

Домаће производе носи у срцу, а неке испод јакне.

Пресјекли смо ланац криминала. Једни су
изабрани у Доњи, а други у Горњи дом Парламента.

Нико поуздано не зна гдје су државне границе.
У томе и јесте величина наше земље.

Жељко Марковић
Чачак

Вратили смо се педесет година уназад. Није нам се
допао 21. век.

Идемо корак по корак. Узимају нам стопу по стопу.

Немају благе везе о послу.
Везу су имали кад су се запошљавали.

Поставили смо границу испод које не идемо.
Налази се према Косову.

Држава је с муком стекла милион незапослених.
С другим милионом ће ићи лакше.

Они који нас воде, дошли су до богатства.
И ни макац даље.

Срби нису остављени на цедилу.
Пуштени су низ воду.

Није тешко окретати милионе.
То су округле суме новца.

Милош Пиперски Зрењанин

Неки наши црквени великодостојници живе као тајкуни. Не знам зашто се неки буне. То им је од Бога дато!

Српска верзија старе пословице: После кише долази - поплава!

Од свег драгог камења, већина жена, ипак, изабере
луди!

Већина људи бесомучно и безуспешно јуре за
срећом. А да се мало осврну назад? Можда су они
прогоњени?!

Храните се здравом храном! Једнога дана црви ће вам бити захвални.

У кривичном праву се претпоставља да је окривљени невин, док се супротно не докаже. У медијима се, пак, кривица претпоставља, а невиност доказује.

Александар Милета Деветак
Врбас

Називе улица никада не треба мењати.
Заборавање се они прави кривци.

Братислав Костадинов
Крушевац

Генетски модификована храна?
То мења ствари из корена.

Дигли су нам и куку и мотику.

Тања Ђурђевић
Велико Градиште

Кад паднеш с коња на магарца, ћути!
Још неког јашеш!

Горан Мракић
Темишвар, Румунија

Наши фудбалери се боре против глобализма, тако што се никада не квалификују на Светско првенство

Радмило Мићковић
Рача Крагујевачка

Некима су признања уручена, а некима изнуђена!
Жене су као планински врхови. Тек када их освојите, наилазите на трагове ранијих освајача!

Драгомир Ђурђевић
Шабач

У Србији нема пакла. Од нас и ђаво бежи.

Деана Саиловић
Сремски Карловци

Преко кревета је дошла до фотеле!

Владица Миленковић
Параћин

Паметнима није лако да остану нормални. Толико вијуга захтева бар мало скретање.

Светска криза није нам ни до колена. Окренули смо се наглавачке.

Посао ми је такав да не могу мирно да спавам - на радном месту.

Саво Мартиновић
Београд

Поставили смо им услов да прихвате све наше уступке.

Милан Илић Маја
Гњилане

Када смо ми учили, морали су сви да знају. Данас, када се купују дипломе - не сме нико да зна!

Не тражите поруке антологијских афоризама између редова. Они имају само један ред!

Држ'те лопова! Сви се разбежаше!

Дејан Ристић
Крушевац

Најбоља места увек запоседну они који не купују карте.

Министар не лаже као други политичари.
Он лаже боље.

Ја сам за равноправност полова, али моја жена неће ни да чује.

Живко Гавриловић
Метлић

Стигле су нам гладне године.

Дочекали смо их с хлебом и сољу.

Стање у нашим затворима је алармантно.
Вапе за руководиоцима!

Василије Јовановић
Рума

Бити неутралан значи на време изабрати страну.

Васил Толевски
Скопље, Македонија

Контејнери су доказ да је наш народ вредан.
Копа и рукама и ногама!

Калигула је био политички Нострадамус. Знао је да ће коњи у политици догурати најдаље.

Кад народ нема шта да једе, онда је цела држава за контејнер.

Љубомир О. Вујовић
Београд

Миц, по миц, постајемо сами себи иностранство.

Милорад Бибин
Зрењанин

Многе су нам фабрике под кључем, јер неке нисмо на време закључали.

Ма, какви ватрогасци!
Он је угасио много више предузећа.

Зоран Николић Мали
Ниш

Пуна школа ђака, нигде професора - штрајкују.

Мирослав Средановић
Београд

Срби увек нађу повод за рат.
Довољно је да их окупатор нападне.

Наша штампа је слободна.
Може да објављује чак и истину.

Миодраг Тасић
Доње Сухотно, Житковац

Књига је велика драгоценост.
Многи се не усуђују ни корице да јој отворе.

Социјализам је укинуо експлоатацију човека од стране човека. У овоме данас човека експлоатише нечовек.

Живан Лукић
Београд

У Србији све је стало. Једино забринутост расте.

Боран Поповић
Церовац код Шапца

Набавите гас-маске, како бисте више уживали у новом ТВ серијалу!

Никола В. Радисављевић
Ириг

Вода је најопаснији загађивач вина.

Зоран Симић-Зокс
Фоча

Од главе смрди.
Срећа наша, па смо на репу Европе.

Зоран Додеровић
Нови Сад

Тајкуни су испливали на таласу приватизације.
Радници још нису.

Најважнија карика у ланцу приватизације је катанац.

Кад смо завршили с причом, почела је драма.

Доста је било лажног уљуљкивања.
Колевке су празне.

Јован Крагујевић
Нови Сад

Народ је обузео истраживачки дух. Свакодневно истражује садржај контејнера.

Осумњичени је од раније познат органима гоњења.
Зато га и не гоне.

Живко Продановић
Загреб, Хрватска

Глупана није тешко уверити да је паметан.

Не бринем због пропасти света, али се бојим да ће,
можда, неко преживети.

Веселин Гајдашевић Шљарков
Фекетић

Били смо своји, а онда смо се измешали с нашим.

Рупе су готове. За коју годину ће бити и пут.

Времена су се променила, ми још нисмо стигли.

БЕЛЕШКЕ О АУТОРИМА

Душан МИЛИЋЕВ, рођен 1948. године у Међи, књижевник и новинар. Завршио вишу Управну школу у Осјеку. Пише поезију и афоризме. Објавио три збирке поезије. Живи и ради у Житишту.

Милан МИЦИЋ, рођен 1961. године у Зрењанину, доктор историјских наука, књижевник. Аутор је двадесет књига из историографије, есејистике, документарне прозе и поезије.

Милица ЂОКИЋ НИКОЛИЋ, рођена 1984. године у Косовској Митровици. Дипломирани филолог опште књижевности и теорије књижевности и мастер. Објављивала радове и приче у часописима и колективним збиркама. Живи и ради у Новом Саду.

Зоран ДОДЕРОВИЋ, рођен 1960. године у Новом Саду. Пише кратке приче, афоризме и хаику. Радове је објављивао у бројним публикацијама у земљи и иностранству. Награђиван. Живи у Новом Саду.

Владимир БУЛАТОВИЋ, рођен 1979. године у Београду.

Светомир ЂУРБАБИЋ, Ниш.

Горан МРАКИЋ, рођен 1979. године у Темишвару, Румунија. Ради као новинар у редакцији „Наше речи“ у Темишвару. Објавио две збирке песама и две књиге афоризама. Живи у Темишвару.

Душан МИЈАЈЛОВИЋ АДСКИ, пише прозу, поезију, приче и песме за децу, хаику поезију, сатиру, књижевне приказе и новинске текстове. До сада је награђиван преко 100 пута, највише за кратку причу и приповетку. Живи у Нишу.

Александар МИЛЕТА ДЕВЕТАК, Врбас.

Андрија СТАНУЛОВИЋ, рођен 1989. године у Пироту. Завршио је Високу пословну школу струковних студија, смер Порези и царине у Блацу, 2011.године. За свој досадашњи рад награђиван на књижевним конкурсима.

Љубомир О. ВУЈОВИЋ, рођен 1952. године у Загребу. Дипломирани правник, запослен на Правном факултету Универзитета у Београду. Објавио осам књига. Добитник је више књижевних награда и признања за поезију, прозу и афоризме. Волонтерски обавља дужност главног и одговорног уредника часописа „Сцена Црњански” и уредника за хумор и сатиру у часопису „УМНО”. Живи и ради у Београду.

Радивој ШАЈТИНАЦ, рођен 1949. године у Зрењанину. Пише поезију, прозу, књижевну и ликовну критику, преводи с руског и енглеског језика, бави се и драматургијом. Објавио преко четрдесет књига. Члан је Удружења књижевника Војводине. Живи и ради у Зрењанину.

Биљана ГРОШИН, рођена у Меленцима. Завршила Вишу педагошку школу, смер ликовно васпитање у Новом Саду. Изузетно се остварила као ликовни педагог. Пише од основне школе. Стихови су јој објављивани у више зборника. Живи у Меленцима.

Слађана ОБРАДОВИЋ, рођена 1970. године у Земуну. Завршила је Филозофски факултет, одсек: филозофија и социологија. Ради као професор филозофије у Првој нишкој гимназији „Стеван Сремац“. Пише песме, приче, а у припреми је и један роман. Заступљена је у великом броју зборника. Живи у Нишу.

Љиљана ФИЈАТ, рођена 1959. године у Зрењанину. Дипломирала је на Економском факултету у

Суботици. Магистрирала (1997.) и докторирала (2010.) на Економском факултету у Београду. Похваљивана је и награђивана. Песме су јој заступљене у двадесетак зборника. Објавила је збирку поезије „Софија од Месеца” 2011. године. Живи у Новом Саду.

Миодраг Мио ЛАЗАРЕВИЋ, рођен 1954. године у Пожаревцу. Пише поезију и прозу и његови радови се налазе у многим зборницима и антологијама. Објавио је девет књига афоризама и кратких прича. Објављује хумореску и афоризме. Живи и ради у Пожаревцу као васпитач у Дому ученика средњих школа.

Веселин ГАЈДАШЕВИЋ ШЉАРКОВ, рођен 1953. године. Пише песме за одрасле и децу, сатиру и афоризме. Објавио четири збирке песама. Заступљен је у зборницима. Пише и текстове за народну музику. Добитник је многих награда и признања. Дежурни и званични песник популарне забавно-хумористичне емисије „Караван” Првог програма Радио Београда. Живи у Фекетићу.

Саша МИЋКОВИЋ, Рача Крагујевачка.

Даринка КРУНИЋ БЈЕЛИЦА, рођена 1945. године у Белом Камену срез Прокупље, професор српског језика и књижевности у пензији. Од 2010. објављује песме и приче. Награђивана на књижевним конкурсима. 2012. године издала збирку прича „Биљези на путу”. Живи у Обреновцу.

Милан ВИШЊИЋ, рођен је 1957. године у Међи. Пише песме и афоризме. Своје радове објављује у многим електронским часописима. До сада је објавио једну књигу песама и у припреми је друга. Члан је књижевног клуба „Стеван Раичковић“ из Кучева где иначе живи и ради.

Слободан ЂЕКИЋ, рођен 1953. године у Малој Иванчи. Дипломирани политиколог. Објавио је четири сликовнице, једну збирку намењену деци и две збирке за одрасле. Живи у Вршцу.

Милан ИЛИЋ МАЈА, књижевник из Гњилана.

Тодора ШКОРО, новинар и писац. Објавила је шест књига. Песме и приче су јој превођене на италијански, енглески, немачки, бугарски и хинду језик и објављиване у бројним домаћим и интернационалним часописима, зборницима и антологијама. Добитница је награда за поезију и прозу. Живи и ради у Београду.

Благоје ЧОБОТИН, рођен 1963. године у Кетфељу (Тимишка жупанија). Године 1986. дипломирао на Богословском факултету у Београду. Пише песме и духовне есеје на српском и румунском језику. Објавио је 10 књига поезије, 2 књиге монографије, превео (у сарадњи) 3 књиге са српског на румунски језик и обратно. Члан Удружења књижевника Румуније и Србије. Члан редакције часописа „Гласник“. Заступљен је у десетак антологија поезије у Румунији, Србији и српском расејању. Добитник више значајних књижевних награда. Живи у Румунији.

Милош МИЛИЋЕВИЋ, рођен 1952. године у Сувом Пољу, Добој, Република Српска. Дипломирани је психолог, а повремено песник и енигмата, графички дизајнер и глумац. Живи у Добоју.

Миодраг ТАСИЋ, рођен 1961. у Алексинцу. Књижевник и новинар. Аутор седам самосталних књига и једне заједничке. Пише кратке приче, песме, афоризме. Превођен је на стране језике. Уврштен у антологије сатире (махом афоризми). Покренуо и уређивао књижевни часопис „Светионик“. Члан Удружења

књижевника Србије. Живи у Доњем Сухотну, Житковац.

Ђурђија ПЕРУНИЧИЋ, рођена 1993. у Ужицу. Пише савремену поезију и прозаиду, поезију за децу. До сада објавила шест књига. Награђивана. Заступљена је у зборницима и антологијама. Добитник је књижевних награда. Живи у Пожеги.

Томислав ЂОКИЋ, рођен 1948. године у Скорици, професор српског језика и књижевности. Песник, прозаиста, есејист, публициста, рецензент, новинар и сакупљач народних умотворина. Присутан је у око осамдесет зборника, алманаха, лексикона, антологија и у „Енциклопедији Крушевца и околине”, као и у школској лектури. За књижевни рад добио је око шездесет награда и друштвених признања. Превођен је на македонски, бугарски, јерменски, грчки, русински, румунски и чешки језик. Објавио је седамнаест књига. Као новинар писао је за четрнаест српских новина. Живи у Параћину.

Горан ГАТАЛИЦА, рођен 1982. године у Вировитици, Хрватска. Завршио је Природно-математички факултет у Загребу. Пише поезију, хаику, кратке приче и драмске текстове. Добитник је више признања и награда у категорији младих до 30 година. Живи у Загребу.

Милојка БАНДУКА ЈОВОВИЋ, рођена 1951. године у Хаџићима, Сарајево. Наставница српскохрватског језика. Пише песме, хаику и афоризме. Објавила четири књиге. Заступљена је у антологији ЕХ ЈУ, а афоризме објављује и у српским новинама Црне Горе. Живи у Подгорици.

Тања ЂУРЂЕВИЋ, рођена 1968. године. По занимању посластичар. Пише поезију и прозу. У оба

књижевна жанра је награђивана. Објавила је две књиге песама. Припрема збирку прича. Живи и ради у Великом Градишту.

Весна КЕРЕЧКИ ШАРЕНАЦ, 1959. године у Земуну. Послодавац и директор у својој Агенцији за књиговодствене услуге. Објавила две књиге. Многе песме су јој објављиване у зборницима и књижевним часописима. Добитник је више награда. Члан је К.К. Сцена Црњански „Ђуро Салај“ Београд, КК „Иво Андрић“ Земун, Клуба писаца Чукарица и Члан КЗЈ. Живи у Батајници.

Мирослав СТАМЕНКОВИЋ, рођен 1976. године у Босанској Дубици. Завршио Вишу грађевинску школу у Београду. Добитник више књижевних награда. Живи у Лесковцу.

Милош ЖИВАНОВИЋ, рођен 1980. године у Љубовији. Професор српског језика и књижевности. Песме и приче су му објављиване у двадесетак збирки и зборника. Награђиван. Живи у Купинову.

Биљана ДИМИТРИЈЕВИЋ МАРТИНОВ, рођена 1944. године у Башаиду, дипломирани економиста у пензији. Пише песме, приче и афоризме. Учествује на књижевним конкурсима и заступљена је у неколико зборника. Објавила је две књиге. Живи у Зрењанину.

Марија ВУЈОВИЋ, рођена 1940. године у Книну, професор српског језика и књижевности у пензији. Пише приче и песме. Приче су јој објављиване у зборницима. Добила је Похвалу УСКОРА за кратку причу. Живи у Бечеју.

Јасмина МАЛЕШЕВИЋ, рођена 1962. године у Београду. По професији је ветеринар, по занимању је обућар, по дужности је песник. Члан је УКС. Објавила је

пет књига и поетски роман. Живи у Београду.

Ракила РАДОЈЧИЋ, по занимању правник. Издала је тринаест књига и три књиге су јој у штампи. Живи у Суботици.

Александар ЧОТРИЋ, рођен 1966. у Лозници, дипломирани правник, афористичар, сатиричар. Објавио петнаест књига афоризама. Од 2007. пише хумористичко-сатиричне приче. Приредио је три антологије афоризама. Његови афоризми, приче и песме су превођене на енглески, пољски, руски, румунски, немачки, француски, мађарски, албански, словачки, италијански. Португалски, каталонски, арапски, словеначки, македонски, шведски, белоруски језик. Члан је Удружења књижевника Србије, Београдског афористичарског клуба. Живи и ради у Београду.

Борисав ТРАЈКОВИЋ, магистар у пензији. Пише афоризме, песме за децу, хаику. Више пута је награђиван. Уврштен је у Антологију поезије за децу Пере Зупца „С оне стране дуге”. Живи у Сомбору.

Екрем МАЦИЋ, Коњиц, Босна и Херцеговина.

Жељко МАРКОВИЋ, рођен 1961. године. По образовању је дипломирани економиста. Пише афоризме. Објавио је књигу афоризама „Истина о нама“. Добитник је награда на књижевним конкурсима у Ђуприји, Параћину, Вршцу, Београду, Мркоњић Граду и Струмици. Живи у Чачку.

Милош ПИПЕРСКИ, Зрењанин.

Братислав КОСТАДИНОВ, рођен 1975. године у Крушевцу. Дипломирао на Економском факултету у Нишу. Афоризме пише од 2011. године, а објављивани су у Вечерњим новостима, Политици и Језу, као и у крушевачким књижевним часописима Путеви културе и

Багдала. Живи у Крушевцу.

Радмило МИЋКОВИЋ, рођен 1954. године у Бошњану, код Раче Крагујевачке. По струци је правник. Пише афоризме. Објавио је деветнаест књига, од којих су неке имале по два издања. Објављивао је у бројним листовима и часописима. Учествовао је у радио и ТВ емисијама. Члан је Удружења књижевника Србије и Књижевног клуба „Катарина Богдановић“ из Крагујевца. Уврштен у више десетина зборника, антологија и енциклопедија поезије и афоризама. Превођен на неколико страних језика. Живи и ради у Рачи Крагујевачкој.

Драгомир БУРЂЕВИЋ, рођен 1953. године у Метлићу код Шапца. Студирао је књижевност на Педагошкој академији у Тузли и Филозофском факултету у Новом Саду. Пише поезију, прозу, хумор и сатиру. Три пута је добио награду за новинску причу и два пута III награду на шабачкој „Чивијади“. Живи у Шапцу.

Деана САИЛОВИЋ, рођена 1971. године у Сарајеву. До сада је публиковала углавном у електронским издањима часописа, на сајтовима афористичарских удружења и на свом блогу. Живи у Сремским Карловцима.

Влада Миленковић, рођен 1973. године у Параћину. Пише хумористично-сатиричне форме и поезију. Објавио је три књиге афоризама. Учествовао у приређивању Алманаха афористичара „Афотека“ (2012). Уређивао електронски часопис „Сатир“, касније „СатирАрт“. Покретач и уредник „Жикишон Блога“. Један је од оснивача Сатиричне позорнице „Жикишон“ (писана реч), и у оквиру ње конкурса за сатиру и хумор „Живојин Павловић Жикишон“, као и Сатиричне

радионице „Жикишон“ (карикатура и стрип). Објављује у више електронских и штампаних медија. Заступљен је у више антологија и зборника. Афоризми су му превођени на македонски и немачки језик. За афоризме и поезију похваљиван и награђиван. Оснивач је Књижевно-уметничке асоцијације „Артија“, чији је заступник. Живи и ствара у Параћину.

Саво МАРТИНОВИЋ, Београд.

Дејан РИСТИЋ, рођен 1966. године у Крушевцу. По занимању машински инжењер. Пише за децу и одрасле. Сарадник у листовима „Победа“ и „Град“, где и даље објављује афоризме. Вишеструко награђиван за дечје песме, песме за одрасле и афоризме. Објавио две књиге. Редовни сарадник регионалне телевизије РТК. Живи у Крушевцу.

Живко ГАВРИЛОВИЋ, рођен 1950. године у Румској код Шапца. По занимању је новинар и писац. Пише поезију, прозу, књижевну критику, хумор и сатиру. До сада је објавио петнаест књига и добио 30 награда. Превођен је на више страних језика и заступљен у више антологија и зборника у Србији и свету. Живи и ствара у родном месту, Румској код Шапца.

Василије ЈОВАНОВИЋ, рођен 1954. године. Завршио Војну гимназију у Мостару и Ваздухопловну војну академију у задру. Наставник Војне историје. Пише сатиру и енигматику. Живи у Руми.

Васил ТОЛЕВСКИ, рођен 1956. године у Будимпешти, Мађарска. По професији машински инжењер. Добитник великог броја награда у Македонији и иностранству. Написао преко 15 књига из области хумора и сатире, ауторске и антологије. Уредник „Остена“, „Македонског Остена“ и „Студентска реч“.

Председник Удружења хумориста и сатиричара „Остенови“. Члан БАК-а (Београдски Афористичарски Клуб). Живи и ради у Скопљу, Македонија.

Милорад БИБИН, рођен 1951. године у Меленцима. Поред енигматике бави се писањем. Објавио је пет књига афоризама и две књиге поезије за децу. Више пута награђиван. Сарађује са домаћим листовима, часописима и радио станицама. Живи и ради у Зрењанину.

Зоран НИКОЛИЋ МАЛИ, рођен 1957. године у Ђакусу. Пише кратке приче, афоризме, поезију и хаику поезију. Објављује у часописима. Афоризми су му објављени у Македонији, а хаику у Јапану, Немачкој и САД-у. Живи у Нишу и Ђакусу.

Мирослав СРЕДАНОВИЋ, рођен 1936. у Ластви, Требиње. Дипломирани правник, преко 30 година је провео у дипломатској служби. Пише кратке приче, поезију и афоризме. Објавио је пет књига афоризама. Заступљен је у зборницима и антологијама. Члан је Удружења књижевника Србије. Живи у Београду.

Живан ЛУКИЋ, рођен 1959. године у Горњој Бадањи, Лозница. Пише поезију, прозу и сатиру. Објављиван у зборницима и електронским часописима. Живи у Београду.

Боран ПОПОВИЋ, пише сатиричне песме за које је похваљиван. Сарађује са радио Шапцом кроз емисију „Чивијашка вртешка“ и електронским часописом „Носорог“ из Бања Луке. Живи у Церовцу код Шапца.

Никола В. РАДИСАВЉЕВИЋ, рођен 1955. године. Пише поезију (љубавну, социјалну, родољубиву, за компоновање, за децу...) и прозу (кратке приче, играчке, есеје, критичке чланке, афоризме). Објављивао

је у доста часописа и зборника. Издао је 5 књига поезије намењене деци, 2 књиге бајколике прозе за децу, 3 књиге сценске игре за децу и 2 књиге афоризама. Живи у Београду.

Зоран СИМИЋ-ЗОКС, објавио две књиге, а трећа је у припреми. Живи у Фочи.

Јован КРАГУЈЕВИЋ, рођен 1950. године у Новом Саду. Дипломирани правник. Био је аутор и уредник емисија о цезу на Радио Новом Саду и Радио 021. Објављивао је текстове о музици у Борби и Нашој Борби. Прве афоризме објављује 1972. године у листу новосадских студената Индекс, а после четрдесет година поново објављује у Афирматору, Етни и Шипку. Живи у Новом Саду.

Живко ПРОДАНОВИЋ, рођен, 1954. у Загребу. Дипломирао хрватски језик на Педагошкој академији у Загребу. Радио као новинар и уредник у програму Радио Сљемена Хрватског радија. Пише поезију и прозу. Песме и приповетке објављиване су му у двадесетак земаља у бројним часописима, магазинима, зборницима и антологијама. Бави се библиографским истраживањима хрватске знанствене-фантастичне књижевности и знанствено-фантастичне књижевности тискане у Хрватској. Објавио седам књига. Добитник је више домаћих и страних књижевних награда и признања. Члан је Хрватског друштва писаца. Живи у Загребу, Хрватска.

Реч уредника

Драги пријатељи, поштоваоци лепе речи,

И ове године смо са радошћу позвали литерарне ствараоце да нам пошаљу своје радове - кратке приче, песме и афоризме. Стигло је 1310 радова од 170 аутора - 111 приче, 316 песама и 883 афоризма. Као и претходних година, на Конкурсу су учествовали аутори из Србије, Републике Српске, Румуније, Хрватске, Црне Горе, Македоније, Немачке, Федерације Босне и Херцеговине.

Жири је радио у саставу др Милан Мицић, историчар и књижевник. Радивој Шајтинац, књижевник и Александар Чотрић, афористичар. За објављивање су одабрали 14 прича, 31 песму и 78 афоризама од 60 аутора.

*Рецензијом за зборник и насловом **ПЕРИВОЈ ОМЕЂЕНИХ ШИМШИРА**, Душан Милићев, књижевник из Житишта, је објединио изабране радове са Књижевног конкурса "Банатско перо" за 2013. годину.*

Жири је одабрао и најбоље радове овогодишњег конкурса:

*Најбоља прича је **ПОГРЕШНА ПРОЦЕНА, Милице Ђокић Николић из Новог Сада.***

*Најбоља песма је **ОРАХ, Томислава Ђокића из Параћина.***

*Најбољи афоризам је послао **Борисав Трајковић из Сомбора:***

Некада је сваки дворац имао будалу.

Сада свака будала има дворац.

Ауторима најбољих радова су додељене Дипломе „Бело перо“.

На предлог жирија похваљени су и следећи аутори:

Горан Мракић и Владимир Булатовић, за приче, Мирослав Стаменковић и Горан Гаталица за песме, и

Екрем Маџић, Жељко Марковић и Милош Пиперски за афоризме.

Задовољство је било читати жиријске белешке и оцене радова са овогодишњег конкурса јер су у њима, чланови жирија указали на квалитет радова, разноврсност тема, оригиналност поетика и модерност израза у већини пристиглих радова.

Милан Миџић се осврнуо на ауторе који су стали у одбрану човека и његово право да буде оно што јесте. Али ти исти аутори „бране и право да књижевност буде пре свега чиста, људска и искрена, што модерна књижевност често заборавља опонашајући безлични, виртуелни свет у којем је човек само број, флека, мрља или пак прости произвођач и потрошач“.

Радивој Шајтинац је указао да се у песмама са

овогодишњег конкурса потврђује 'нова мисаоност' која је без обзира на индивидуални и духовни ексклузивитет ауторске себиокренутости, део неуротичног предела и времена.“

Александар Чотрић је оценио да је овогодишњи конкурс у односу на претходни „обележио осетно већи одзив аутора, који су написали тематски разноврсније, занатски умешније, стилски ефектније и естетски успелије 'монументалне минијатуре'.“

Наравно да су оцене које је „Банатском перу“ упутио жири само подстрек и додатни ветар у леђа да и наредни конкурс буде још успешнији, зборник квалитетнији и да се још дуго дружимо са литеарним ствараоцима, лепим речима и читаоцима.

И како је у рецензији закључио Душан Милићев да су „Банатско перо“ и Зборник одабраних радова „доказ да не постоје мале и велике средине, него постоје људи који хоће или неће да свој духовни кредо профилишу на прави начин, а у Житишту постоје и људи, и идеје, и жеља, и хтење, и ентузијазам, и потреба тих људи да буду на фону разношења духовног пртљага широм небеских простора књижевности.“

После ових речи, остаје ми само да упутим честитке победницима овогодишњег конкурса, и ауторима похваљених и објављених радова у Зборнику **ПЕРИВОЈ ОМЕЂЕНИХ ШИМШИРА.**

Захваљујем се свима који су учествовали и допринели квалитету „Банатског пера“ и Зборника, жирију, Штампарии „Ситопринт“, Општини Житиште, пријатељима и поштоваоцима Библиотеке „Бранко Радичевић“ и Клуба књиге.

Читаоцима Зборника желим да уживају у

причама, песмама и афоризмима, да у њима открију лепоту језика, мисли и осећања, речи и емоција које су нам даровали аутори у ПЕРИВОЈУ ОМЕЂЕНИХ ШИМШИРА.

До следећег „Банатског пера“ и сусрета на страницама новог Зборника, срдечно Вас поздрављам и желим свако добро,

Весна Ћук

ПРЕДЕО ДОКАЗАН ПОЕЗИЈОМ

Радивој Шајтинац <i>Предео доказан поезијом</i>	61
Билјана Грошин, Како настају моје песме	71
Слађана Обрадовић, Народ наш	72
Љилјана Фијат, Носталгија	73
Затвореник наде	74
Миодраг Мио Лазаревић, Урбани хаос	75
Веселин Гајдашевић Шљарков, Завет осећајности	76
Саша Мићковић, Бранко Миљковић Даринка Крунић Бјелица, Мирославу... гаравом	78
Милан Вишњић, Бежим	79
Слободан Ђекић, Своја сам казна	81
Милан Илић Маја, Буковски Тома и ја	82
Тодора Шкоро, Мој Банат	84
Благоје Чоботин, Прашина родног села	85
Милош Милићевић, Ткање снова	86
Миодраг Тасић, Даљина	87
Ђурђија Перуничкић, Осврни се	88
Томислав Ђокић, Орах Бушко благо	89
Горан Гаталица, Божја ноћ	90
Судба књиге	92
Александар Милета Деветак, Дан и ноћ	93
Милојка Бандука Јововић, Сит гладном не вјерује	94
Тања Ђурђевић, Савршена олуја	95
Весна Керечки Шарац, Мук пролазности	96
	98

Горан Мракић, Смрт Вује чобанина	100
Мирослав Стаменковић, Шта то знам?	102
Милош Живановић, Бондаге	103
Биљана Димитријевић Мартинов, Николи Васићу Тополовачком	104
Марија Вујовић, Летећи пољупци (смс пољупци)	106
Јасмина Малешевић, У манастирском дворишту	107
Ракила Радојчић, Давно, тамо далеко	108

МОНУМЕНТАЛНЕ МИНИЈАТУРЕ

Александар Чотрић <i>Монуменалне минијатуре</i>	111
Борислав Трајковић	115
Екрем Мацић	115
Жељко Марковић	116
Милош Пиперски	117
Александар Милета Деветак	118
Братислав Костадинов	118
Тања Ђурђевић	118
Горан Мракић	118
Радмило Мићковић	119
Драгомир Ђурђевић	119
Деана Саиловић	119
Владица Миленковић	119
Саво Мартиновић	120
Милан Илић Маја	120
Дејан Ристић	120

Живко Гавриловић	120
Василије Јовановић	121
Васил Толевски	121
Љубомир О. Вујовић	121
Милорад Бибин	121
Зоран Николић Мали	122
Мирослав Средановић	122
Миодраг Тасић	122
Живан Лукић	122
Боран Поповић	123
Никола В. Радисављевић	123
Зоран Симић-Зокс	123
Зоран Додеровић	123
Јован Крагујевић	124
Живко Продановић	124
Веселин Гајдашевић Шљарков	124
Белешке о ауторима	125
Весна Ћук	
Реч уредника	137

ПЕРИВОЈ ОМЕЂЕНИХ ШИМШИРА

Издавач: Библиотека "Бранко Радичевић"
Житиште

За издавача: Весна Ћук

Уредник: Весна Ћук

Рецензент: Душан Милићев

Лектура: Весна Ћук

Ликовно решење
корица: "Ситопринт" Житиште

Прелом и припрема: Кристина Чикош Рапајић

Штампа и повез: "Ситопринт" Житиште

Тираж 300.

ISBN 978-86-83309-97-9

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.163.41-82(082.2)

ПЕРИВОЈ омеђених шимшира : [зборник одабраних радова са Књижевног конкурса "Банатско перо", Библиотеке "Бранко Радичевић" и Клуба књиге "Бранко Радичевић" Житиште] / [уредник Весна Ћук]. – Житиште : Библиотека "Бранко Радичевић", 2013 (Житиште : Ситопринт). – 140 стр. ; 21 cm

Тираж 300. – Стр. 5-9; Омеђени шимшири / Душан Милићев. – Белешке о ауторима: стр. 124-134. – Стр. 137-140: Реч уредника / Весна Ћук.

ISBN 978-86-83309-97-9

COBISS.SR-ID 280883719

